

MIESIĘCZNIK
STOWARZYSZENIA
BIBLIOTEKARZY POLSKICH
I BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ M.ST. WARSZAWY

5/1998

BIBLIOTEKARZ

Henryk SUCHOJAD:

Jak biblioteki akademickie mogą służyć integracji Polski ze Wspólnotami Europejskimi

Jadwiga SADOWSKA:

Realizacja zaleceń IV Narady Bibliografów w Instytucie Bibliograficznym Biblioteki Narodowej

Teresa TUROWSKA:

Nowe tablice UKD

Jolanta Ewa BESKA:

Przebieg komputeryzacji w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Słupsku

PROLIB jest zintegrowanym, profesjonalnym oprogramowaniem pozwalającym na pełną automatyzację procesów bibliotecznych związanych z gromadzeniem, opracowaniem, wyszukiwaniem i udostępnianiem dokumentów, zapewniającym kontrolę wypożyczeń, czytelników i zbiorów, a także umożliwiającym bibliotece udostępnianie własnych katalogów (poprzez tekstowy lub graficzny moduł OPAC) w sieci INTERNET.

PROLIB **KOMPLEKSOWY SYSTEM** **ZARZĄDZANIA BIBLIOTEKĄ**

PROLIB jest systemem bardzo elastycznym, dzięki czemu może być wykorzystywany z powodzeniem zarówno przez małe, jak i bardzo duże, pracujące w wieloużytkownikowych sieciach rozproszonych, biblioteki. Program gwarantuje: przyjazny i jednolity sposób komunikacji z użytkownikiem wspierany dodatkowo systemem podpowiedzi; pracę w konfiguracji klient/serwer; zachowanie międzynarodowych norm oraz standardów bibliotecznych i informatycznych; niezależność sprzętową i systemową; pełne zabezpieczenie systemu i bazy danych.

cechy systemu

PROLIB ma budowę modułową, której wszystkie elementy współpracują ze sobą tak, aby uniknąć podwójnych kartotek i wielokrotnego wprowadzania danych.

MODUŁY PODSTAWOWE:

- Gromadzenie Dokumentów
 - Katalogowanie Wydawnictw Zwartych, Ciągłych i Czasopism
 - Wypożyczalnia
 - OPAC
 - Administrator
- pozwalają na pełną automatyzację procesów bibliotecznych.

moduły **podstawowe**

MODUŁY DODATKOWE stanowią rozszerzenie możliwości funkcjonalnych systemu:

- Import danych Przewodnika Bibliograficznego Biblioteki Narodowej
- Import danych Słownika Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej
- OPAC WWW
- Bibliografia
- Patenty
- Normy
- Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych
- Tezaurus medyczny MeSH
- konwersja baz , m.in. z programów MARC-BN, LECH, UNIKAT, ISIS i in.

moduły **dodatkowe**

Moduł „**GROMADZENIE DOKUMENTÓW**” składa się z trzech funkcjonalnie wyodrębnionych bloków obejmujących operacje związane z gromadzeniem wydawnictw zwartych, wydawnictw ciągłych i czasopism oraz zarządzaniem finansami. Zadaniem modułu jest ułatwienie planowania i realizacji zakupów od momentu stworzenia dezyderaty (z możliwością nadania jej statusu pilności lub obowiązkowości) do momentu przekazania opisu dokumentu do księgi inwentarzowej. Umożliwia eliminację najbardziej czasochłonnych czynności związanych z prowadzeniem kartotek zamówień i ksiąg akcesji, tworzeniem i edycją monitów, reklamacji, odwołań oraz różnego rodzaju raportów i statystyk. Usprawnia zamawianie, prenumeratę i akcesję czasopism, kontrolując równocześnie terminowość wpływu kolejnych numerów. W zakresie gospodarki funduszami moduł oferuje ich bilansowanie, kontrolę przedpłat oraz przeliczanie ceny w walutach obcych według aktualnej tablicy kursów. Umożliwia prowadzenie dowolnej ilości kont dla kooperantów, dzielenie kosztów zamówienia pomiędzy funduszami, przy czym tworzenie, zapisywanie i aktualizacja zbioru funduszy gromadzenia dla wszystkich typów wydawnictw odbywa się w czasie rzeczywistym.

MAX ELEKTRONIK S.A. - 65-073 Zielona Góra, ul. Mariacka 2 Tel. (068) 327 00 31/ 34; Fax (068) 327 16
DZIAŁ UTRZYMANIA I ROZWOJU SYSTEMU PROLIB Tel. (068) 324 24 35/6
ODDZIAŁ GÓDNIA: 81-368 Gdynia, ul. Świętojańska 12/3 Tel/fax (058) 620 16 17
ODDZIAŁ KATOWICE: 40-032 Katowice, ul. Dąbrowskiego 23 Tel/fax (032) 255 57 14
ODDZIAŁ POZNAŃ: 61-814 Poznań, ul. Ratajczaka 23 Tel/fax (061) 853 14 57

Od redaktora

Ubożeje nam refleksja na temat bibliotekarstwa. Coraz rzadziej można spotkać teksty, których autorzy zmagają się z problemami opisu i wyjaśniania stanu bibliotekarstwa polskiego jako pewnej całości, z próbami analizy jego uwarunkowań, antycypowania przyszłości. Coraz bardziej zamazuje się tło, na którym struktura i wzajemne uzależnienia problemów stają się mniej widoczne i wyraźne. Bez tego rodzaju informacji trudno jest konstruować racjonalne programy naprawy czy rozwoju działalności bibliotek; trudno też podejmować w pełni trafne decyzje poprawiające istniejący stan rzeczy. W rezultacie mnożą się słabości i zagrożenia, z którymi nie możemy się uporać.

Braków nie zastąpi publicystyka skupiająca uwagę na wybranych zagadnieniach, które pozabawione szerszego odniesienia, nie zawsze są zrozumiałe dla czytelnika i odczytywane z należyтым zrozumieniem ich wagi dla określonego odcinka rzeczywistości.

Ktoś może kwestionować te stwierdzenia przypominając, że organizuje się przecież wiele konferencji i innych imprez poświęconych wybranym tematom czy nawet kierunkom działalności bibliotek, podczas których prezentuje się imponującą wiedzę i przemyślenia z danej dziedziny bibliotekarstwa. To prawda. Lecz czym innym jest spojrzenie na określone problemy z punktu widzenia wybranego zakresu, a czym innym z punktu widzenia całości. To tak jak w bibliotece. Coś innego może być i bywa najważniejsze dla jej pracownika, coś innego dla kierownika określonej komórki organizacyjnej, a zgoła co innego dla dyrektora biblioteki odpowiedzialnego za jej sprawne funkcjonowanie – każdy z nich patrzy na bibliotekę z innej perspektywy, bo dysponuje różnymi umiejscowieniami, doświadczeniem i spoczywa na nim inny zakres odpowiedzialności.

Otóż takich całościowych spojrzeń na całe bibliotekarstwo polskie wyraźnie nie staje. Było z tym nie najlepiej i w przeszłości, ale zawsze ówczesne raporty i programy przygotowywane dla władz skłaniały do pogłębionych analiz i refleksji, które na ogół dość trafnie wskazywały na najważniejsze do rozwiązania problemy.

Dziś władzom odpowiedzialnym za biblioteki ani raporty, ani programy nie są potrzebne. Nie zamawiają ich, a jeśli nawet coś takiego się zdarzy, robi się wszystko, aby o tym zapomnieć. Przykład programu komputeryzacji bibliotek publicznych – dobrze znany w środowisku pracowników tych bibliotek – jest tu znamieny. Także sposób „załatwienia” ustawy o bibliotekach unaoczniał wszystkim skutki partykularnego postrzegania najważniejszych spraw bibliotekarstwa. Oby jej nowelizacja, przygotowywana w związku z reformą administracyjną i nowym podziałem administracyjnym kraju, nie została „załatwiona” w podobny sposób. Zasygnalizujmy jeszcze lekki popłoch, w jaki mogła wprowadzić wielu wypowiedź pani minister kultury i sztuki, która w jednym z wywiadów nie ukrywała aprobaty dla poczynań wójta ze Szczurowej przekształcającego biblioteki publiczne w świetlico-biblioteki. Albo przeciąganie destabilizacji na stanowisku dyrektora Biblioteki Narodowej. Dotychczasowe niezbyt udane eksperymenty z obsadą tego stanowiska, połączone z problemami budżetowymi, zwłaszcza w obszarze funduszu plac, wyrządzają Bibliotece Narodowej ogromne szkody, których odrabianie będzie długotrwałe i kosztowne. Dla ważniejszych obserwatorów jest to już obecnie wyraźnie dostrzegalne.

Otóż gdyby ów niedostatek pogłębionej i całościowej refleksji nie występował, można byłoby zapewne oczekiwać jakiegoś dialogu pomiędzy środowiskiem bibliotekarskim a administracją rządową. Zamiast dialogu uprawiane są monologi, wzajemnie nie słuchane, prowadzone w odrębnych językach i w zupełnie różnych celach. Bardzo wątpię, czy cele obydwu stron uda się sprowadzić w najbliższym czasie do wspólnego mianownika, ponieważ są to cele – jak się wydaje – rodzajowo różne: polityczne i merytoryczne, które pogodzić by mogło jedynie poczucie odpowiedzialności. W istniejącym zamęciu politycznym wydaje się ono być jednak w niskiej cenie, dlatego moje pesymistyczne nastroje są uzasadnione. Zmiana sytuacji nie jest jednak wykluczona (tu odzywa się mój wrodzony optymizm). O jej następowaniu świadczyć będzie pojawienie się profesjonalnych zachowań i działań oraz eliminacja pleniącej się amatorszczyzny.

Jau Wefose

Henryk Suchojad

Jak biblioteki akademickie mogą służyć integracji Polski ze Wspólnotami Europejskimi

**Biblioteki akademickie wobec perspektywy unijnej — potrzeba odejścia od biernego ucze-
stnictwa studentów w procesie dydaktycz-
nym — pożądane właściwości działania bibli-
oteki akademickiej — integracja z otoczeniem
i potrzeba rozwijania nowych usług (red.)**

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wydaje się być przesądzone. Nie oznacza to, iż zostały rozwiane wszystkie wątpliwości po naszej stronie, państw Wspólnoty i rozwiązane wszystkie problemy. Należy wykonać jeszcze ogromną pracę dostosowawczą we wszystkich dziedzinach aktywności ludzkiej, w tym intelektualnej i w psychice Polaków, aby przekonać Wspólnotę Europejską, iż dojrzelśmy do tego aktu. Trzeba również zminimalizować obawy istniejące jeszcze wśród części społeczeństwa polskiego. Musimy także pamiętać, że nie wystarczy wejść do struktur europejskich, ale dobrze się w nich czuć, umieć czerpać korzyści na równi z innymi jej członkami oraz bronić się przed zagrożeniami. Powinniśmy również wiedzieć co chcemy wnieść oryginalnego, z czego możemy być dumni i czego mamy bronić.

Rolę nie do przecenienia w procesie dostosowawczym mają do odegrania uczelnie i stanowiące ich integralną część biblioteki¹⁾. Ale najpierw biblioteki muszą „dorosnąć” do tego zadania. Pierwszy krok w tym kierunku został już wykonany. Biblioteki polskie objęte zostały programem działania odpowiednich agend Wspólnot Europejskich — Rada Europy, Konsorcjum Europejskich Bibliotek Naukowych. Polska podpisała również w 1991 r. Układ Europejski otwierający możliwość współpracy między bibliotekami tego regionu, a także innych kontynentów. Nasz kraj reprezentuje w Konsorcjum na prawach członka

stowarzyszonego Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego. Stwarza to polskim bibliotekom możliwość współpracy z bibliotekami krajów integrującej się Europy i czerpania płynących z tego korzyści²⁾. Sprzyja także modernizacji bibliotek i włączeniu ich do europejskiego oraz światowego systemu informacyjnego. Dużą aktywność w nawiązywaniu i rozwijaniu kontaktów z naukowymi bibliotekami europejskimi, jak również zza Atlantyku, wykazuje m.in. Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu³⁾. Postępuje komputeryzacja i automatyzacja obsługi użytkowników bibliotek uczelnianych (niemal wszystkie posiadają już zintegrowany system biblioteczno-informacyjny). Coraz więcej z nich oferuje czytelnikom elektroniczne nośniki informacji i zbiory multimedialne.

Rzeczą nie mniej istotną jest uświadomienie sobie przez biblioteki akademickie potrzeby dokonania zmian w stylu działania oraz dostosowania go do oczekiwań i stawianych przed nimi wymagań przez środowisko. Zwraca na to uwagę Maurice B. Line⁴⁾. W moim przekonaniu biblioteki nie powinny ograniczać się jedynie do zaspokajania aktualnych potrzeb społecznych w zakresie informacji. W Polsce, gdzie dokonuje się transformacja ustrojowa, poszukuje się drogi dalszego rozwoju, a więc biblioteki muszą kreować umiejętności i nawyki sięgania po informacje, które niezbędne są do osiągnięcia sukcesu, kształtując nową świadomość i przekształcając w pożądanym kierunku psychikę człowieka. Radosław Cybulski tego typu działania wiąże z marketingiem rozumianym jako nowy sposób myślenia i system działania w procesie osiągania złożonych celów⁵⁾. W proces ten mogą więc włączyć się nie tylko biblioteki już zmodernizowane technicznie, wyposażone w nowoczesne, elektroniczne nośniki informacji. Wiele jego elementów mogą też realizować biblioteki uboższe, czekające na modernizację, lecz rozumiejące ducha i kierunek dokonujących się zmian w Polsce i Europie, umiejące trafnie odczytać aktualne potrzeby w zakresie informacji naukowej i kulturowej. Takie działanie może przyspieszyć przemiany w różnych dziedzinach życia, niwelować trudności i łagodzić napięcia społeczne.

Olbrymią rolę w realizacji powyższych zadań powinna odegrać dydaktyka uniwersytecka. Ale musi nastąpić zmiana „filozofii studiowania”. Trzeba odejść od biernego uczestnictwa studentów w procesie dydaktycznym i kształtować aktywne w nim uczestnictwo, zaszczepiać studentom potrzebę dążenia do osiągnięcia osobistego sukcesu, dostarczać wiedzy typu know-how. Dlatego rzeczą niezwykle ważną jest określenie roli i funkcji biblioteki w kształceniu akademickim. Michael Gorman pisze, iż „nauczanie i usługi biblioteczne są określającymi się i uzupełniającymi cechami charakterystycznymi instytucji wyższego nauczania”. Uznaje równocześnie, za Lee W. Finksem, za dwie najważniejsze wartości zawodowe w bibliotekarstwie ideę służby publicznej i wartości demokratyczne⁶⁾. Kształcenie to dostęp do informacji, umiejętność zdobywania i korzystania z niej. Biblioteka uczelniana, zauważa Henryk Hollender, jest instytucjonalnym doradcą i przewodnikiem po świecie informacji. Powinna również odgrywać aktywną rolę w budowaniu warsztatu pracy nauczycieli akademickich i studentów. Stąd potrzeba precyzyjnego rozpoznania potrzeb informacyjnych użytkowników biblioteki i racjonalnego gromadzenia zbiorów. Można to osiągnąć m.in. przez zacieśnienie współpracy z wydziałami (ustalanie aktualnych potrzeb w zakresie informacji: podręczniki, lektury, czasopisma itp.)⁷⁾. O rosnącej roli bibliotekarza w procesie dydaktycznym, jako aktywnego uczestnika tego procesu, mówił Ian Mowat na wspomnianej konferencji w Toruniu⁸⁾. Nie powinno też zabraknąć bibliotek akademickich w procesie kształcenia w zakresie tzw. alfabetyzmu funkcjonalnego. Absolwenci polskich szkół odbiegają znacznie w zakresie tych umiejętności od swoich kolegów z krajów wysoko rozwiniętych.

Kontynuując ten tok rozumowania dojdziemy do problemu integracji biblioteki akademickiej, jak to określa Marcin Drzewiecki „ze swym otoczeniem, czyli bliższym i dalszym środowiskiem”. Zwraca przy tym uwagę na konieczność współpracy między biblioteką szkolną i akademicką szczególnie w zakresie przysposobienia ich użytkowników do samodzielnej pracy umysłowej i korzystania z aktualnie stosowanych nośników informacji⁹⁾. Pamiętajmy, iż coraz większy procent absolwentów szkół średnich to przyszli studenci.

Trudno jednak myśleć o pełnej integracji z Europą bez powszechnej znajomości przez

Polaków języków obcych, a zwłaszcza tzw. kongresowych. Bariery tę dawno już pokonały np. kraje skandynawskie. My w spadku po dawnym systemie politycznym odziedziczyliśmy stan niemal pełnego analfabetyzmu. Mam na myśli zarówno znajomość języków obcych, jak również dostęp do piśmiennictwa i informacji obcojęzycznej. Musimy to szybko nadrobić. Jest to ogromne zadanie również dla bibliotek akademickich. Bardzo wiele do zrobienia w tym zakresie mają zwłaszcza biblioteki młodych uczelni, które powstały lub powstają w miejscowościach bez tradycji akademickich i nie posiadają potrzebnych do tego typu kształcenia zbiorów. Powinny one nie tylko wychodzić naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu na tego typu zbiory, gromadząc podręczniki, leksykony, czasopisma, literaturę fachową i piękną, informatory, mapy, foldery, multimedia — filmy wideo, taśmy, płyty kompaktowe, materiały dydaktyczne itp., ale same inicjować i propagować naukę języków oraz uświadamiać społeczeństwu płynące z tego korzyści. Służyć temu może organizowanie wystaw nowości wydawniczych i nabytków biblioteki z tego zakresu. Celowe jest nawiązanie lub zacieśnienie współpracy z takimi instytucjami jak: British Council w Warszawie, Agencją Informacyjną USIA, Instytutem Goethego, Instytutem Francuskim, Internationes czy Fundacją Boscha. Wspomniane instytucje swoimi darami przyczyniły się w wielu wypadkach do powstania pokaźnych obcojęzycznych zbiorów bibliotecznych. Tak np. powstała licząca około 10 tys. woluminów Biblioteka Zakładu Neofilologii WSP w Kielcach.

Nowym zadaniem jakie stanęło przed polskimi bibliotekami po 1989 r. jest gromadzenie i udostępnianie informacji biznesowej. W Polsce jako jedna z pierwszych zwróciła uwagę na potrzebę rozwoju tego typu usługi informacyjnej Jadwiga Kołodziejska¹⁰⁾. Wyrazem wzrastającego zainteresowania polskich bibliotekarzy tym problemem było zorganizowanie w latach 1994-1995 kilku poświęconych mu konferencji z udziałem zagranicznych specjalistów¹¹⁾. Na Zachodzie informację biznesową traktuje się bardzo poważnie i nawet kształci w tym zakresie bibliotekarzy. W Polsce gromadzenie i udzielanie informacji biznesowej podjęły jako pierwsze biblioteki akademickie. Znaczne osiągnięcia w tym zakresie posiadają już m.in. Biblioteki Główne Uniwersytetu Szczecińskiego, Akademii Ekonomicznej w Krakowie oraz Szkoły Głównej Handlowej w War-

szawie. Bogate zbiory z tego zakresu posiada Krajowa Izba Gospodarcza. Źródła informacji biznesowej gromadzi i udostępnia w różnym wymiarze i na różnym poziomie 45 na 47 bibliotek wojewódzkich¹²⁾. Rozwijając ten typ usług należy pamiętać, iż będą one dopiero wtedy pełne, jeśli biblioteki nie ograniczą się do gromadzenia interesujących nas źródeł i ich udostępniania, ale także potrafią wskazać, które biblioteki w Polsce (na świecie) prowadzą tego typu działalność. Ze względu na szybkie starzenie się informacji z tego zakresu istotna jest częsta aktualizacja zbiorów. Potrzebą chwili staje się gromadzenie zagranicznych źródeł informacji biznesowej. Niestety tworzenie dużych, dobrych zbiorów oraz ich nowoczesne udostępnianie wymaga znacznych nakładów finansowych.

Potrzeba gromadzenia źródeł informacji biznesowej przez biblioteki uczelniane wymuszana jest „od wewnątrz”, gdy otwierane są kierunki ekonomiczne i pokrewne (np. marketing i zarządzanie). Biblioteki, dążąc do propagowania wiedzy o prowadzeniu biznesu wśród przedsiębiorców i studentów, powinny nawiązać współpracę z działającym w środowisku akademickim Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Nauk Ekonomicznych i Handlowych (AIESEC). Truizmem jest przypomnienie potrzeby kształcenia bibliotekarzy w zakresie informacji biznesowej.

Biblioteki akademickie, chcąc odegrać znaczącą rolę w przełamywaniu barier: psychologicznej, intelektualnej, organizacyjnej, obyczajowej, kulturowej itp. między Polakami i mieszkańcami integrującej się Europy powinny podjąć pracę nad propagowaniem wiedzy, nie tylko o idei integracji, funkcjonowaniu Wspólnot Europejskich, ale także o poszczególnych krajach, narodach i społeczeństwach, ich historii i współczesności. Realizacji tych celów może sprzyjać nawiązanie przez biblioteki współpracy m.in. z takimi instytucjami jak: Korespondencyjne Centrum Euro-Info (Warszawa), Centrum Dokumentacji Europejskiej (Warszawa), Polska Fundacja im. Schumana (Warszawa), Centrum Europejskie, Ośrodek Informacji i Dokumentacji Wspólnot Europejskich (Uniwersytet Warszawski). Może to ułatwić gromadzenie odpowiednich źródeł informacji (dokumentów, opracowań, materiałów audiowizualnych itp.). Biblioteki, włączając się w pracę nad zbliżeniem narodów, państw i kultur, mogłyby podjąć się trudu organizowania, służących znakomicie temu celowi spotkań,

prelekcji, dyskusji, wystaw itp. zarówno w kraju jak i za granicą. Taką okazję stwarzają również organizowane przez poszczególne instytucje, katedry konferencje i seminaria naukowe poświęcone interesującej nas problematyce. Biblioteki mogą służyć pomocą w przygotowaniu materiałów oraz okolicznościowych ekspozycji.

Podsumowując te z konieczności niepełne propozycje sądzę, że biblioteki akademickie, obok innych instytucji, powinny wziąć na siebie trud przygotowania Polaków do integracji ze Wspólnotami Europejskimi, a w przyszłości stania się pełnowartościowymi ich członkami. Aby ten postulat wypełnić, biblioteki same powinny być do tego przygotowane organizacyjnie, a przede wszystkim muszą być w pełni przekonane o konieczności podjęcia tej misji i wypracować sposób jej realizacji.

Dr Henryk Suchojad jest dyrektorem Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach.

PRZYPISY:

- ¹⁾ O roli biblioteki akademickiej pisał ostatnio Michel Gorman, *Przyszłość biblioteki akademickiej*, „Przegląd Biblioteczny”, 1995 nr 2, s. 147-155. Miejsce bibliotek w Unii Europejskiej omówiła zaś A. Ogonowska, *Biblioteki w działalności Unii Europejskiej*, „Przegląd Biblioteczny” 3/4 1995, s. 359-371.
- ²⁾ Problem współpracy bibliotek europejskich, w tym naukowych, podjął ostatnio Michael Smethurst, *Wspólna praca w Europie*, „Bibliotekarz” 1/1996, s. 5-8.
- ³⁾ Zob. *Rola i funkcje nowoczesnej biblioteki akademickiej*. Materiały z konferencji zorganizowanej z okazji 50-lecia UMK 27-29 września 1995 r., pod red. J. M. Day i M. Śliwskiej, Toruń 1996. Omówienie tej konferencji J. Woźniak, *Rola i funkcje nowoczesnej biblioteki akademickiej*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 1995 nr 1/2 s. 114-117.
- ⁴⁾ M. B. Line: *Zarządzanie bibliotekami akademickimi i naukowymi wobec przemian społecznych*, „Roczniki Biblioteki Narodowej”, R. 26, 1990, Warszawa 1993, s. 149-157.
- ⁵⁾ R. Cybulski: *Marketing wewnętrzny*, „Bibliotekarz” 6/1995, s. 15-19; tegoż, *Badania naukowe w bibliotece jako podstawa postępu*, (w:) *Funkcje naukowo-badawcze i dydaktyczne biblioteki akademickiej*. Materiały konferencji naukowej Kielce 19-21 września 1996, red. H. Suchojad, Kielce 1996, s. 29-38.
- ⁶⁾ M. Gorman: *Przyszłość biblioteki akademickiej*, „Przegląd Biblioteczny” 2/1995, s. 148, 153.
- ⁷⁾ H. Hollender: *Jak uniwersytet psuje sprawności czytelnicze i co w tej sprawie mogą zrobić biblioteki*, *Funkcje naukowo-badawcze i dydaktyczne biblioteki akademickiej* (w:) *Rola i funkcje nowoczesnej biblioteki akademickiej*, s. 19-28.
- ⁸⁾ I. Mowat: *„Urzędniczyzna” czy nauczyciel? Rola bibliotekarza akademickiego w XXI wieku*, (w:) *Rola i funkcje nowoczesnej biblioteki akademickiej*, s. 115-126.
- ⁹⁾ Zob.: M. Drzewiecki: *Książka, biblioteka i informacja w środowisku wspólnego szkolnictwa (prolegomena do bibliotekarstwa w szkołach wyższych)*, (w:) *Funkcje nauko-*

wo-badawcze i dydaktyczne biblioteki akademickiej, s. 11-17. Też „Poradnik Bibliotekarza” 11/1996, s. 1-4.

¹⁰⁾ J. Kołodziejska: *Kultura, gospodarka, biblioteki*. Warszawa 1992, s. 59.

¹¹⁾ Zob. m.in.: *Informacja biznesowa w bibliotece*. Materiały II Międzynarodowego Sympozjum Bibliotekarzy. Szczecin, 19-21 października 1994 r. Warszawa 1995, *Udział bibliotek naukowych w transformacji gospodarki polskiej*. Materiały konferencji. (Kraków 11-13 września 1995), Kraków 1995.

¹²⁾ E. Mostowicz, A. Grzecznowska: *Dostępność źródeł informacji biznesowej w bibliotekach*. „Przegląd Biblioteczny” 1996 nr 2/3, s. 160.

Lucyna Anna Bielicka

Dziewięćdziesiąt lat UKD w Polsce

Początki UKD w Polsce — publikowanie UKD w Polsce — Konsorcjum UKD — UKD w BN — zmiany w UKD dokonane w 1997 r. przez Konsorcjum — dostosowywanie wydań UKD w Polsce do potrzeb odbiorców — tendencje w wykorzystywaniu UKD w bibliotekach (red.)

Za pierwsze wydanie Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej (UKD) uznaje się *Manuel du repertoire bibliographique universel* opublikowany w 1907 roku w Brukseli. W tym samym roku zastosowano w Polsce UKD do układu zawartości jednej z bibliografii dziedzinowych (1). Polscy specjaliści nawiązali więc współpracę z Międzynarodowym Instytutem Bibliograficznym — inicjatorem opracowania europejskiej wersji Klasyfikacji Dziesiątej Dewey’a — od początku powstania UKD. Pierwsza polska wersja skróconych tablic UKD została opublikowana w 1923 r. w czasopiśmie wydawanym przez Polskie Zrzeszenie Techniczne (2). Dwa lata później ukazało się skrócone wydanie UKD jako wydawnictwo samoistne (3). Pierwsze wydanie UKD, autoryzowane przez FID, zostało opublikowane w 1938 r. przez Polską Sekcję Narodową FID (4). Paul Otlet w czasie wizyty w Warszawie w 1929 r. zapoznał się z zakresem stosowania UKD w Polsce (5).

Po II wojnie światowej UKD staje się powszechnie stosowaną klasyfikacją przede wszystkim w bibliotekach publicznych, szkolnych i w technicznych oraz w ośrodkach informacji

naukowo-technicznej. Obowiązek stosowania UKD w powiatowych bibliotekach publicznych wprowadza Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 24 lipca 1947 r., a Zarządzenie z dnia 20 sierpnia 1947 r. zobowiązuje do tego biblioteki szkół powszechnych (6). Kilka lat później wydano zarządzenia regulujące stosowanie UKD w ośrodkach informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej. Dla bibliotek publicznych i szkolnych przeznaczone są skrócone wydania UKD z 1947 r. (7, 8).

Poczynając od 1950 r. wydawaniem tablic UKD zajmują się Centralny Instytut Informacji Naukowo-Technicznej (CIINTE) i Biblioteka Narodowa. W 1956 r. CIINTE zostaje narodowym członkiem FID-u i w rezultacie ta instytucja staje się głównym wydawcą tablic UKD w Polsce. CIINTE reprezentowała polskich użytkowników UKD, przekazując ich opinie oraz uwagi dotyczące zmian i uzupełnień wprowadzanych stale w klasyfikacji przez FID. Zadania te od 1971 r. przejął Instytut Informacji Naukowej i Technicznej (IINTE), który powstał po reorganizacji CIINTE. Pierwsze polskie wydanie pełne UKD (FID 327), wydane przez IINTE liczy 41 tomów. Od 1982 r. IINTE rozpoczyna wydawanie drugiego wydania pełnego UKD (FID 607), ograniczonego do wybranych tomów. Ostatnio ukazał się tom zawierający dział 8 i poddziały wspólnie języka (9). W tym roku IINTE opublikuje pełne wydanie działu 9. Ponadto IINTE wydało 4 wydania skrócone (ostatnie w 1994 roku) i jedno wydanie pośrednie (FID 502). Wszystkie te wydania, poza wydaniem pełnym działu 8, są już znacznie zdezaktualizowane.

Obecnie IINTE nie jest już członkiem narodowym FID-u. Scentralizowany sposób zarządzania UKD w obrębie poszczególnych krajów zmienił się od dnia 1 stycznia 1992 r., gdy FID przekazał prawa autorskie do UKD nowo powstałemu Konsorcjum (UDC Consortium) z siedzibą w Hadze działającemu według prawa holenderskiego (10, 11). Członkami Konsorcjum UKD są FID i pięciu największych wydawców UKD z: Hiszpanii, Holandii, Wielkiej Brytanii, Belgii i Japonii. Instytucje przygotowujące wydania UKD w poszczególnych krajach zobowiązane są do zakupu licencji od Konsorcjum UKD dla każdej publikacji. Za największe osiągnięcie Konsorcjum uważa się zakończenie w 1993 r. prac nad komputerową kartoteką wzorcową UKD (Master Reference File — MRF), która zawiera około 60 000 symboli. MRF pełni funkcję wydania

pośredniego, stanowiącego wzorec dla tablic UKD publikowanych w poszczególnych krajach. Kartoteka ta podlega stałej aktualizacji. Wszelkie zmiany i uzupełnienia (zarówno proponowane jak i zatwierdzone) są publikowane w roczniku „Extensions and Corrections to the UDC”, dostępnym w prenumeracie. Umożliwia to użytkownikom UKD zgłoszenie uwag i propozycji jeszcze przed zatwierdzeniem zmian i uzupełnień w klasyfikacji. Konsorcjum zamierza przeprowadzać rewizję UKD w taki sposób, aby przybliżyć jej strukturę do klasyfikacji fasetowej i zapewnić sprawne funkcjonowanie w systemach zautomatyzowanych.

Od 1949 r. w opisie każdej książki, umieszczonym w „Przewodniku Bibliograficznym” podaje się symbol UKD, a od 1986 r. klasyfikacja ta stanowi podstawę układu jego zawartości (12). Wraz z zastosowaniem UKD w bieżącej bibliografii narodowej Biblioteka Narodowa rozpoczęła opracowywanie specjalnych wydań UKD. Pierwsze z nich opublikowano w 1951 r. (13). Następne wydania, autoryzowane przez FID, ukazywały się mniej więcej raz na 10 lat (14, 15, 16). W druku znajduje się nowe wydanie UKD, które zawiera około 6 000 symboli, w tym około 1 050 symboli poddziałów wspólnych. Indeks przedmiotowy obejmuje ponad 16 000 haseł. Tablice te zostały przygotowane w formie komputerowej bazy danych w systemie MAK. Rozbudowa poszczególnych działów UKD w wydaniach Biblioteki Narodowej jest dostosowana do piśmiennictwa zarejestrowanego w bibliografii narodowej i znajdującego się w zbiorach bibliotek publicznych. W związku z tym uwzględnia się znaczną liczbę symboli rozwiniętych i złożonych dla zagadnień reprezentowanych w literaturze, a nie dających się sklasyfikować symbolami prostymi UKD. Podanie w tablicach gotowych symboli rozwiniętych i złożonych pozwoli na skrócenie czasu klasyfikowania i uzyskanie wyższego poziomu zgodności indeksowania.

Najważniejsze zmiany, wynikające z rewizji UKD dokonanej przez Konsorcjum, w wydaniu tablic Biblioteki Narodowej z 1997 r. w stosunku do wydania z 1988 r. są następujące:

— całkowita zmiana Tablicy Ic, która zawiera pełną wzorcową rozbudowę symboli języka i na jej podstawie tworzy się symbole główne i pomocnicze dla zagadnień związanych z językiem w innych działach UKD,

— całkowita zmiana Tablicy If. Poddziały wspólne rasy, narodowości i grupy etnicznej,

— wprowadzenie nowo opracowanego działu 004 Informatyka i technika komputerowa w miejsce skreślonego 519.68 i 681.3,

— wprowadzenie nowego działu 006.9. Normalizacja wag, miar i czasu w miejsce skreślonego 389 i 529,

— przeniesienie tematów związanych z migracją z działu 325 do działu 314 Demografia,

— zmiana symbolu i rozbudowy spółdzielczości w dziale 334,

— zmiana rozbudowy działu 336 Finanse,

— wyodrębnienie działu 346 Prawo gospodarcze, które dotychczas klasyfikowano symbolem złożonym,

— wprowadzenie działu 366 Konsumeryzm,

— ograniczenie zawartości działu 368 do ubezpieczeń dobrowolnych (nie wynikających ze stosunku pracy), ubezpieczenia społeczne przeniesiono do działu 369,

— zmiana i nowa rozbudowa działu 544 Chemia fizyczna,

— całkowita zmiana działu 8 Językoznawstwo. Nauka o literaturze. Literatura piękna,

— całkowita zmiana działu 91 i 93/94 polegająca na tworzeniu symboli dla geografii i historii poszczególnych krajów, regionów, kontynentów przez dodawanie do 913 i 94 odpowiednich symboli poddziałów wspólnych miejsca.

Ostatnie zmiany w UKD, zwłaszcza w dziale 9, świadczą o stopniowej zmianie jej struktury na klasyfikację fasetową (17). Konsorcjum planuje też ograniczenie rozbudowy równoległej i wprowadzanie poddziałów analitycznych przeznaczonych do wykorzystania w całych, dużych działach UKD. Rewizji poddawana będzie tylko MRF czyli wydanie pośrednie. Z punktu widzenia automatyzacji najczęściej obaw budzi brak reguł określających jednoznacznie kolejność elementów składowych w symbolach rozwiniętych i złożonych. Pozostawienie wyboru tych zasad bibliotekom i innym użytkownikom UKD w zależności od ich potrzeb, uważane za wielką zaletę klasyfikacji, stało się przeszkodą w systemach zautomatyzowanych, bo umożliwia tworzenie różnych symboli dla tych samych tematów. Nie pozwoli to na efektywną wymianę informacji między różnymi krajami i instytucjami.

Charakterystyczną cechą polskich wydań UKD jest ich dostosowanie do potrzeb określonej grupy odbiorców. Dodatkowo dla małych i średnich bibliotek publicznych opracowuje się wzorcowe schematy katalogów syste-

matycznych według UKD. Pierwszy z nich, przeznaczony dla bibliotek dla dzieci i młodzieży, opublikowano w 1927 r. (18). Biblioteka Narodowa opracowuje schematy katalogów systematycznych dla różnych typów bibliotek publicznych od 1956 r. (6). Ostatnie z nich przeznaczono dla małych i średnich bibliotek publicznych (19, 20). W tym roku ukaże się schemat katalogu systematycznego opracowany na podstawie ostatniego wydania UKD Biblioteki Narodowej. W zależności od potrzeb publikuje się schematy dla mniejszej grupy bibliotek. Specjalne schematy UKD wykorzystuje się również do układu księgozbiorów podręcznych na półkach w Bibliotece Narodowej i w bibliotekach podręcznych.

Dążenie do ujednoczenia klasyfikowania według UKD w bibliografii narodowej i w bibliotekach publicznych jest rozwiązaniem racjonalnym. Działania podejmowane w tym celu przez Bibliotekę Narodową, przede wszystkim publikowanie specjalnych tablic i na ich podstawie wzorcowych schematów katalogów systematycznych, nie rozwiązują całkowicie tego problemu. Nie jest możliwe też automatyczne przejmowanie symboli z „Przewodnika Bibliograficznego”, bowiem konieczne jest ich dostosowanie do struktury i metodyki opracowania rzeczowego konkretnych zbiorów. Tak więc mimo gotowych wzorów, którymi można się posłużyć, często sami bibliotekarze muszą decydować, który symbol najlepiej odzwierciedla treść dokumentu i najwłaściwiej lokuje go w strukturze organizacji rzeczowej zbiorów danej biblioteki. Stąd wynika konieczność prowadzenia własnych kartotek wzorcowych w niektórych bibliotekach. Zapisuje się w nich decyzje dotyczące stosowania UKD w danej instytucji. Jeśli gramatyka UKD pozwala przyporządkować temu samemu tematowi dwa lub więcej symbole, to w kartotece umieszcza się tylko jeden z nich w celu zapewnienia zgodności klasyfikowania. W kartotece wzorcowej wymienia się symbole UKD i odpowiedniki słowne, co pozwala na wyszukiwanie według symboli i słów kluczowych wybranych z odpowiedników.

Biblioteka Narodowa wprowadza zrewidowaną wersję UKD do „Przewodnika Bibliograficznego” dopiero po opracowaniu nowych tablic autoryzowanych przez Konsorcjum UKD. Przestrzeganie tej zasady Biblioteka zaleca również bibliotekom publicznym i szkolnym. Wprowadzanie zmian i uzupełnień w klasyfikacji bezpośrednio po dokonaniu tego

przez Konsorcjum UKD, zanim opublikowane zostanie polskie wydanie tablic dla określonej grupy odbiorców, nie pozwoli zachować zgodności klasyfikowania i jeszcze bardziej utrudni reklasyfikację zbiorów.

W ostatnich latach obserwuje się odchodzenie od UKD, zwłaszcza w bibliotekach i ośrodkach informacji dysponujących systemami zautomatyzowanymi. Dzieje się tak dlatego, że użytkownikom końcowym i samym bibliotekarzom wygodniej jest posługiwać się językiem z jednostkami naturalnymi, np. językiem haseł przedmiotowych. Mam nadzieję, że tendencja ta ulegnie zahamowaniu. Klasyfikacja i języki informacyjne ze słownictwem naturalnym bowiem uzupełniają się wzajemnie, a o tym, który z nich zastępuje się w określonej sytuacji, decyduje cel wyszukiwania. Tylko stosowanie dwóch lub więcej języków informacyjnych o odmiennej strukturze w jednym systemie zapewnia efektywne wyszukiwanie. W bibliotekach zagranicznych powszechnie jest stosowane takie rozwiązanie, najczęściej w jednym systemie występuje klasyfikacja i język haseł przedmiotowych oraz słowa kluczowe z tytułów dokumentów. Klasyfikacja pozwala lepiej dostosować wyszukiwanie do potrzeb użytkowników dzięki wykorzystaniu notacji i innych elementów jej struktury, jest to szczególnie przydatne w przypadku pytań ogólnych. UKD jako klasyfikacja charakteryzująca się wieloma cechami klasyfikacji fasetowej, pozostawiająca bibliotekarzom wybór sposobu klasyfikowania, organizacji zbiorów i wyszukiwania w zależności od konkretnych potrzeb ma przed sobą duże szanse utrzymania nadal swej dominującej pozycji w bibliotekach publicznych i szkolnych.

Biblioteki publiczne, biblioteki szkolne, biblioteki techniczne i inne oraz ośrodki informacji mogą zgodnie z zaleceniami Konsorcjum UKD organizować specjalne kluby użytkowników według ich typu (np. biblioteki publiczne lub biblioteki szkolne) lub dziedziny (np. biblioteki techniczne) o zasięgu krajowym lub międzynarodowym. W klubach można wspólnie rozwiązywać swoje problemy związane z klasyfikacją, a także opiniować nowe projekty i zgłaszać swoje propozycje do Konsorcjum UKD.

Lucyna Anna Bielicka jest pracownikiem Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

BIBLIOGRAFIA:

1. Ścibor E.: Activities of the ISTEI in the field of the UDC. Ext. Cor. UDC 1996 nr 18 s. 93-94.

2. Działy katalogu biblioteki Stowarzyszenia Techników w Warszawie według systemu dziesiętnego Instytutu Międzynarodowego Bibliograficznego w Brukseli. Wiadomości Stałej Delegacji Polskich Zrzeszeń Technicznych 1923 nr 2 s. A9-A12.

3. Bornsteinowa J.: Zasady klasyfikacji dziesiętnej. Podręcznik bibliotekarski. Warszawa: Gebethner i Wolff 1925.

4. Skróty klasyfikacji dziesiętnej. Warszawa: Sekcja Bibliograficzna Stowarzyszenia Techników Polskich 1938. Publication 181 FID.

5. Jarecka H.: Technicy polscy w światowym ruchu dokumentacyjnym. Roczn. Bibl. 1979 z 1 s. 221-234.

6. Bornsteinowa J.: Klasyfikacja dziesiętna w Polsce. Biul. Inst. Bibl. 1957 t. 6 nr 1 s. 1-32.

7. Girwiczówna P.: Skróty klasyfikacji dziesiętnej opracowanej dla celów dydaktycznych... Łódź: Państwowy Instytut Książki 1947.

8. Małe tablice klasyfikacji dziesiętnej księgozbiorów. Warszawa: Ministerstwo Oświaty 1947.

9. UKD. Tab. Ic Poddziały wspólne języka. Dział 8 Filologia. Językoznawstwo i języki. Literatura piękna. II wyd. pełne w jęz. polskim. Warszawa: IINTE 1996. Publikacja Nr UDC-P007 (FI 607).

10. The Universal Decimal Classification Consortium. FID New. Bull. 1992 vol. 41 nr 11 s. 248.

11. Sosińska-Kalata B.: Podręcznik UKD dla bibliotekarzy i pracowników informacji. Warszawa: Wydaw. SBP 1995.

12. Budzanowska M.: Opis rzeczowy piśmiennictwa w Przewodniku Bibliograficznym. Prz. Bibl. 1972 z. 3/4 s. 283-292.

13. Bornsteinowa J.: Klasyfikacja dziesiętna w Przewodniku Bibliograficznym. Tablice wybranych znaków dziesiętnych i objaśnienia wstępne. Biul. Inst. Bibl. 1951 nr 5 s. 93-146.

14. Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna FID 424. Wydanie skrócone dla potrzeb Przewodnika Bibliograficznego i sieci bibliotek publicznych. Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1969.

15. Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna FID 546. Wydanie skrócone dla potrzeb bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych. Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1978.

16. Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna FID 667. Wydanie skrócone dla potrzeb bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych. Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1988.

17. McLlwayne I. C.: The Universal Decimal Classification: some factors concerning its origins, development, and influence. IASIS 1997 nr 4 s. 331-339.

18. Katalog biblioteki wzorowej dla dzieci i młodzieży. Oprac. J. Filipkowska-Szczyńska i M. Gutry z przedmową H. Radlińskiej. Nakładem Związku Księgarzy Polskich 1927.

19. Czarnecka J.: Wykaz działów katalogu rzeczowego dla małych bibliotek publicznych. Wyd. 3. Warszawa: Biblioteka Narodowa, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1991.

20. Turowska T.: Katalog rzeczowy w średnich bibliotekach publicznych. Wyd. 3. Warszawa: Biblioteka Narodowa, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1992.

miała odbyć się w 1998 r. na 70-lecie Instytutu Bibliograficznego. Tak się jednak nie stało z wielu powodów. Mam jednak nadzieję, że do jej zwołania dojdzie w czerwcu 1999 roku. Jest bowiem wiele spraw, które wymagają przedyktowania, zwłaszcza w kontekście szybko postępującej automatyzacji, dążenia do osiągnięcia unifikacji i wzajemnej wymiany danych oraz dążenia do objęcia rejestracją bibliograficzną wszystkich form dokumentów. W listopadzie br. planowana jest w Kopenhadze międzynarodowa konferencja narodowych służb bibliograficznych (narodowych central bibliograficznych), organizowana w 20 lat po słynnym Kongresie Paryskim poświęconym bibliografii narodowej. Podobnie jak ustalenia poprzedniego kongresu, tak i ustalenia tej konferencji, na pewno będą mieć wpływ na działalność bibliograficzną w Polsce.

W trzy lata po ostatniej naradzie chciałabym poinformować o podjętych pracach i realizacji niektórych postulatów i wniosków sformułowanych przez uczestników.

1. Bibliografia narodowa książek

Jednym z postulatów w odniesieniu do bieżącej bibliografii narodowej książek był problem zapewnienia większej kompletności rejestrowanych dokumentów, przyspieszenia ukazywania się opisów bibliograficznych, tak aby biblioteki korzystające z bibliografii nie musiały zbyt długo czekać na opisy, a tym bardziej, aby nie musiały same ich sporządzać.

Sądzę, że nasi użytkownicy zauważyli wzrost liczby rejestrowanych dokumentów w „Przewodniku Bibliograficznym” od roku 1996. Przypomnijmy, że w roku 1993 „PB” zarejestrował 10 773 pozycje, w 1994 — 11 591 pozycji, w 1995 — 12 752 pozycje, w 1996 — 17 820 pozycji, w 1997 — 17 900 pozycji. Jest to wzrost o 30%. Wiemy jednak, że aby opracowywać na bieżąco i aby nie tworzyły się zaległości „PB” powinien opisywać ok. 20 000 pozycji rocznie, a BN powinna bardziej sprawnie zabiegać o kompletność i terminowość napływu egzemplarza obowiązkowego.

Od roku 1996 rozpoczęliśmy wydawanie zeszytów dodatkowych „PB” z opisami książek opublikowanych co najmniej dwa lata wcześniej niż bieżący rocznik „PB”. Dwa z tych wydań zeszytów dodatkowych była spowodowana dążeniem do tego, aby bibliografia miała rzeczywiście charakter bibliografii bieżącej. Na pytanie, dlaczego opisy niektórych książek pojawiają się z tak dużym opóźnieniem może-

Jadwiga Sadowska

Realizacja zaleceń IV Narady Bibliografów w Instytucie Bibliograficznym Biblioteki Narodowej

Wzrost rejestrowanych opisów w „PB” — CD-ROM-y — bieżąca i retrospektywna bibliografia wydawnictw ciągłych (także podziemnych) — „BZCz” — bibliografia retrospektywna — seria „Prace Instytutu Bibliograficznego” (red.)

W czerwcu br. miną trzy lata od ostatniej Ogólnokrajowej Narady Bibliografów. Jak zapewne pamiętają uczestnicy narady, następna

my powiedzieć tylko, że czasem jest to skutek bardzo opóźnionego przesłania egzemplarzy obowiązkowych przez wydawców (kiedyś drukarnie), czasem są to opóźnienia spowodowane względami kadrowymi i organizacyjnymi w Bibliotece Narodowej, a czasem — opóźnienia wynikające z nienadążania z opracowaniem w zespole „PB”. Obawiamy się, że w 1998 r. dodatkowo mogą dojść trudności związane z przejściem z formatu MARC-BN na USMARC, rozpoczęciem pracy w systemie INNOPAC i wprowadzeniem nowych tablic UKD.

Od 1995 roku prowadzimy intensywne prace nad retrokonwersją „PB”. Dane po retrokonwersji przenoszone są na CD ROM. I tak w 1996 r. ukazał się CD ROM z opisami „PB” z lat 1985-1995, w roku następnym uzupełniliśmy CD ROM o opisy z lat 1983-1984. Mam nadzieję, że w czerwcu br. ukaze się kolejna edycja, do której zostaną dołączone opisy z roku 1982. Zdajemy sobie jednak sprawę, że zbliżamy się do momentu, w którym będziemy musieli wybrać między retrokonwersją a rejestracją bieżącą. Rozwiązaniem byłoby zorganizowanie odrębnej grupy pracowników, którzy zajmowałiby się tylko retrokonwersją bibliografii narodowej.

Od stycznia 1998 r. opisy „PB” dostępne są zarówno w strukturze formatu MARC-BN jak i USMARC. Mamy opracowane programy konwersji w obydwie strony. Sądzę jednak, że biblioteki, które korzystają z systemów typu MAK, SOWA, MOL itp. powinny pozostać przy formacie MARC-BN przynajmniej jeszcze przez kilka lat. Nie ma żadnej realnej potrzeby, aby te biblioteki przechodziły na USMARC, który — jak dotychczas — jest stosowany w ok. 40 bibliotekach obsługiwanych przez systemy typu VTLS czy HORIZON.

Pozytywne zmiany w opracowaniu bibliografii narodowej książek wydają się nie ulegać wątpliwości. Są one wynikiem wielu czynników, z których jednym jest objęcie kierownictwa Zakładu „PB” przez Elżbietę Stefańczyk, kierującą równocześnie Zespołem Bibliografii Regionalnych przy ZG SBP.

2. Bieżąca i retrospektywna bibliografia wydawnictw ciągłych

Można chyba powiedzieć, że po wielu niekorzystnych dla tej bibliografii latach w końcu i tu nastąpił istotny postęp, co niewątpliwie związane jest z objęciem kierownictwa Zakładu przez Grażynę Federowicz. W 1996 r.

Zakład rozpoczął prace nad bibliografią retrospektywną wydawnictw ciągłych z lat 1958-1975. Publikacja tej bibliografii będzie obejmowała dwa ciągi: 1958-1970 i 1971-1975, a podział związany jest z zastosowaniem starej normy opisu bibliograficznego do ciągu pierwszego i nowej normy do opisu wydawnictw ciągłych od 1971 r. Prace nad obydwojma ciągami są prowadzone równolegle i jest nadzieja, że pod koniec br. ukaze się drukiem bibliografia obejmująca lata 1971-1975.

Po kilkunastu latach przerwy w wydawaniu rocznika „Bibliografii Wydawnictw Ciągłych” (ostatni opublikowany rocznik obejmuje materiał z 1984 r.) chcielibyśmy opublikować materiał z roku 1996. Niestety ciągle nie udaje się nam zredagować całości, ponieważ BN ma ogromne luki w gromadzonych tytułach. W bazie danych mamy zarejestrowane ponad 4700 tytułów, niestety z brakami w ponad 1300 tytułach. Opublikujemy ten rocznik z brakami w opisie zasobu, ponieważ nie chcemy, aby ta bibliografia stała się retrospektywną.

3. Bibliografia wydawnictw ciągłych podziemnych

Prace nad tą bibliografią są prowadzone stale, aczkolwiek bardzo skromnymi siłami. Problemem jest dotarcie do kompletnych materiałów, ponieważ BN ma ciągle wielkie braki. Dlatego od połowy 1997 r. nawiązaliśmy bliskie kontakty z placówkami zewnętrznymi. Niezwykle pomocne są archiwa Ośrodka „KARTA”, skąd nasi pracownicy wielokrotnie wypożyczali materiały do opracowania. Korzystaliśmy również ze zbiorów osób prywatnych, m.in. p. Stanisława Głazewskiego z Puław, który swoje zbiory przekazał BN. W br. planujemy wyjazdy do bibliotek łódzkich. Na koniec 1997 r. w bazie danych było zarejestrowane prawie 2500 tytułów, niestety tylko 800 tytułów ma opisany pełny zasób. Będziemy jednak chcieli w drugiej połowie roku wydać pierwszy tom tej bibliografii.

4. Bibliografia Zawartości Czasopism

Zapewne użytkownicy tej bibliografii zauważyli zmiany, jakie nastąpiły w „BZCz” od roku 1996. Przede wszystkim bibliografia ta ponownie zaczęła zwiększać swoją objętość w stosunku do lat poprzednich. Przypomnijmy, że w roku 1994 w „BZCz” zarejestrowano 44 013 opisów artykułów, w 1995 — 46 533 pozycje, w 1996 — 46 833 pozycje, w 1997 — 53 759 pozycje. Niestety „BZCz” ogłasza zbyt

późno niektóre artykuły, a spowodowane jest to faktem niekompletności i nieterminowego napływu egzemplarza obowiązkowego do BN. Luki w zbiorach, które utrudniają nam zredagowanie bieżącej bibliografii wydawnictw ciągłych mają bardzo istotny wpływ na opóźnienia w rejestracji artykułów z czasopism. Od 1996 r. w „BZCz” rejestrowane są również artykuły z „Rzeczypospolitej”.

Warto podkreślić, że od 1996 r. „BZCz” rozszerzyła indeks przedmiotowy. Być może nie jest on doskonały, ale zapewne ułatwi poszukiwania tym, którzy korzystają z edycji drukowanej. Od 1996 r. „BZCz” jest też dostępna na nośnikach elektronicznych — na dyskietkach i na CD ROM. Prawdopodobnie w czerwcu br. ukaże się CD ROM obejmujący „BZCz” z lat 1996-1997, zawierający ponad 100 000 opisów.

5. Bibliografia Polska 1901-1939

Kartoteka tej bibliografii liczy 402 000 opisów bibliograficznych. W 1997 r. zakończono sprawdzanie opisów w Bibliotece Uniwersytetu Poznańskiego i w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. Oznacza to zakończenie prac trwających 30 lat, związanych z przeglądaniem katalogów pięciu wielkich bibliotek — poza dwiema wskazanymi wyżej były to katalogi Biblioteki Jagiellońskiej, Książnicy Miejskiej w Toruniu oraz Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Po pierwszych korektach drukarskich jest tom 4 „Bibliografii Polskiej 1901-1939”, który powinien ukazać się w br. W różnych stadiach opracowania są cztery kolejne tomy. Oceniam, że nastąpiło tu pewne przyspieszenie, ale efekt końcowy tych prac jest jeszcze ciągle odległy.

6. Seria „Prace Instytutu Bibliograficznego”

Po kilku latach przerwy została wznowiona seria „Prace Instytutu Bibliograficznego”, która otrzymała nową szatę graficzną. Pierwszym tytułem wydanym w 1997 r. pod nr 28 są materiały z IV Ogólnokrajowej Narady Bibliografów (dostępne jeszcze w BN).

W serii tej ukazały się następujące opracowania:

nr 29 — Maria Janowska: Opis bibliograficzny wydawnictw ciągłych (interpretacja postanowień PN-N-01152-02), Warszawa 1996

nr 30 — Maria Janowska: Opis bibliograficzny artykułów (interpretacja postanowień: PN-N-01152), Warszawa 1997

nr 31 — Wykaz polskich bibliografii nie opublikowanych (planowanych, opracowywanych i ukończonych). Oprac. Marzena Przybysz i Danuta Urbańska. Wyd. VII, Warszawa 1997.

W druku jest nr 32 poświęcony hasłu osobowemu w bibliografii narodowej.

Mam nadzieję, że ta skrótowa informacja pozwoli zorientować się w pracach Instytutu Bibliograficznego, zwłaszcza w odniesieniu do realizacji wniosków i postulatów sformułowanych podczas IV Ogólnokrajowej Narady Bibliografów.

Dr Jadwiga Sadowska jest zastępcą dyrektora Biblioteki Narodowej i kierownikiem Instytutu Bibliograficznego.

Teresa Turowska

Nowe tablice UKD

Charakterystyka nowych tablic UKD — najważniejsze zmiany UKD w stosunku do tablic FID 667 (red.)

Na początku 1998 r. ukazały się, zapowiadane od dawna, tablice UKD pt.: „Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna: publikacja nr UDC-P022 autoryzowana przez Konsorcjum UKD nr licencji UDC-9709. Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych”. Tablice te są dostępne w formie wydawnictwa, a także na nośniku elektronicznym, w postaci bazy danych (w systemie MAK lub zbioru tekstowego).

Opublikowane wydanie UKD opracowano w Bibliotece Narodowej na podstawie „Kartoteki Wzorcowej UKD — Master Reference File”, otrzymanej w ramach umowy licencyjnej z Konsorcjum UKD na lata 1994-97. Jest ono w obecnej chwili najaktualniejszym wydaniem w języku polskim.

Poprzednia edycja tablic dla tych samych użytkowników z 1988 r. — FID 667 zawierała 3690 symboli, w tym 560 symboli poddziałów wspólnych. Nowe tablice zawierają 5945 symboli, w tym 1041 symboli poddziałów wspólnych oraz ponad 16 400 haseł w indeksie przedmiotowym. Tak znaczne rozszerzenie tablic wynika z kilku przyczyn. Przede wszyst-

kim starano się w szerokim zakresie podać symbole z nowych, całkowicie zrewidowanych działów. Uwzględniono także wszystkie rodzaje poddziałów pomocniczych. Ponadto znacznie rozbudowano dział 3, kierując się ogromnym wzrostem tego typu literatury. Ze względu na praktycznych w większym zakresie wprowadzono do tablic także symbole rozwinięte i złożone oraz uzupełniono odpowiedniki słowne symboli aktualną terminologią.

Zasób symboli wprowadzonych do tablic starano się dostosować do obecnie ukazującego się piśmiennictwa. W tym celu przeanalizowano „Przewodnik Bibliograficzny” z lat 1986-95 (na CD-ROM) od strony poszczególnych działów UKD oraz wg tematów zaczerpniętych ze „Słownika języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej”.

Na podstawie nowych tablic od początku 1998 r. „Przewodnik Bibliograficzny” zmodyfikował swój układ i na bieżąco klasyfikuje publikacje.

Poniżej podajemy najważniejsze zmiany w UKD w stosunku do tablic FID 667:

Poddziały wspólne:

poddziały wspólne języka — całkowita rewizja działu

poddziały wspólne rasy, narodowości i grupy etnicznej — całkowita rewizja działu

Dział 0:

004 Informatyka i technika komputerowa — nowy dział z obszerną rozbudową, skreślono 519.68 i 681.3

006.9 Normalizacja wag, miar i czasu — nowy dział z dalszą rozbudową, skreślono 389 i 529

Dział 3:

314.7 Migracja — nowa rozbudowa działu, przeniesienie wszystkich zagadnień związanych z migracją i emigracją z działu 325

325 Kolonizacja. Otwarcie na nowe terytoria. Kolonializm — zmiana zakresu działu, przeniesienie zagadnień migracji i emigracji do działu 314.7

330.115 Ekonometria — skreślono symbol, obecnie 330.43

330.4 Ekonomia matematyczna — nowy dział z dalszą rozbudową

330.43 Ekonometria — nowy symbol, poprzednio 330.115

334.1/6 Spółdzielczość — skreślono dział, zakres przeniesiono do 334.73

334.71 Formy organizacyjne działalności przemysłowej — nowy dział z dalszą rozbudową, poprzednio 334.74

334.73 Spółdzielczość — nowy dział z dalszą rozbudową, poprzednio 334.1/6

334.74 Formy organizacyjne przedsiębiorstwa przemysłowego — skreślono dział, zakres przeniesiono do 334.71

336.1 Finanse publiczne — zmieniono symbol, poprzednio 336.1/5

336.1/5 Finanse publiczne — zmieniono symbol, obecnie 336.1

336.12 Budżet państwowy — skreślono symbol, obecnie 336.14

336.14 Budżet państwowy — nowy symbol, poprzednio 336.12

336.2 Podatki. Opłaty skarbowe — zmieniono zakres symbolu

336.2 Dochody państwowe. Dochody publiczne — nowy zakres symbolu

336.22 Podatki. Opłaty — nowy symbol z dalszą rozbudową

336.3 Długi państwowe — skreślono symbol, zakres przeniesiono do 336.2

336.4 Inne dochody państwowe — skreślono symbol, zakres przeniesiono do 336.2

346 Prawo gospodarcze — nowy dział ze szczegółową rozbudową

368 Ubezpieczenia — zmieniono zakres działu

368.3 Ubezpieczenia osobowe. Ubezpieczenia na życie — skreślono symbol, zakres przeniesiono do 368.9 i 368.91

368.4 Ubezpieczenia społeczne — skreślono symbol, zakres przeniesiono do 369

368.9 Ubezpieczenia osobowe prywatne — nowy symbol, poprzednio 368.3

368.91 Ubezpieczenia na życie — nowy symbol, poprzednio 368.3

369 Ubezpieczenia społeczne. Ubezpieczenia pracownicze — nowy dział z dalszą rozbudową, poprzednio 368.4

389 Metrologia. Wagi i miary — skreślono dział, zakres przeniesiono do 006.91

389.2 Czas uniwersalny. Okresy czasu — skreślono symbol, obecnie 006.92

Dział 5:

519.68 Programowanie komputerowe — skreślono dział, zakres przeniesiono do 004

529 Chronologia. Kalendarz. Rachuba czasu — skreślono symbol, obecnie 006.95

541 Chemia teoretyczna — skreślony dział, zakres przeniesiono do 544

543.62 Analiza substancji nieorganicznych — nowy symbol, poprzednio 543.7

543.63 Analiza substancji organicznych — nowy symbol, poprzednio 543.8

543.7 Analiza substancji nieorganicznych — skreślono symbol, obecnie 543.62

543.8 Analiza substancji organicznych — skreślono symbol, obecnie 543.63

544 Chemia fizyczna — nowy dział, poprzednio 541

Dział 6:

621.71 Tolerancja. Wykonawstwo narzędzi i przedmiotów — nowy dział, poprzednio 621.753 i 621.757

621.753 Wykonawstwo przyrządów i narzędzi — skreślono symbol, obecnie 621.71

621.757 Prace montażowe. Montaż ogólne — skreślono symbol, obecnie 621.717

629.1 Technika transportu lądowego i wodnego — skreślony dział, zakres przeniesiono do 629.3 i 629.5

629.3 Technika środków transportu lądowego — nowy dział, poprzednio 629.1

629.5 Technika środków transportu wodnego — nowy dział, poprzednio 629.1

64.021 Prywatne gospodarstwo domowe — skreślono symbol, obecnie 640.1

64.022 Gastronomia zamknięta — skreślono symbol, obecnie 640.2

64.024.1/2 Hotele. Pensjonaty — skreślono symbol, obecnie 640.41/42

64.024.3/4 Gastronomia otwarta — skreślono symbol, obecnie 640.43/44

640.1 Prywatne gospodarstwo domowe — nowy symbol, poprzednio 64.021

640.2 Gastronomia zamknięta — nowy symbol, poprzednio 64.022

640.41/42 Hotele. Pensjonaty — nowy symbol, poprzednio 64.024.1/2

640.43/44 Gastronomia otwarta — nowy symbol, poprzednio 64.024.3/4

681.3 Maszyny i urządzenia do przetwarzania danych — skreślono dział, zakres przeniesiono do 004

Dział 7:

7.031.2 Sztuka prymitywna — nowa rozbudowa wg symboli poddziałów wspólnych rasy, narodowości i grupy etnicznej

7.031.5/8 Sztuka prymitywna poszczególnych ludów — skreślono symbole, zakres przeniesiono do 7.031.2

7.032 Sztuka cywilizacji antycznych Starego Świata — nowa rozbudowa wg poddziałów wspólnych miejsca (3)

7.032.1/7 Sztuka poszczególnych państw cywilizacji antycznych Starego Świata — skreślono symbole, zakres przeniesiono do 7.032.7.079 Festiwale sztuki — nowy symbol, poprzednio 7.092

7.092 Konkursy. Festiwale — skreślono symbol, obecnie 7.079

793.4/7 Zabawy i gry towarzyskie — skreślono symbol

793.4 Zabawy towarzyskie ruchowe — skreślono symbol

Dział 8:

80 Językoznawstwo — zmiana zakresu działu, dotychczasowy przeniesiono do 81

80 Ogólne zagadnienia językoznawstwa i literatury. Filologia — nowy zakres działu

800 Ogólne problemy językowe — skreślono dział

801 Językoznawstwo ogólne — zmiana zakresu działu, dotychczasowy przeniesiono do 81

801.6 Prozodia — bez zmian

801.7 Nauki pomocnicze filologii — bez zmian

801.731.23 Wydawanie tekstu. Edytorstwo — skreślono symbol, obecnie 808.2

801 Prozodia. Nauki pomocnicze i źródła filologii — nowy zakres działu

802/809 Poszczególne języki — skreślono cały dział, obecnie 811

808.2 Edytorstwo. Wydawanie tekstu. Technika edytorska — nowy symbol, poprzednio 801.731.23

808.5 Retoryka. Sztuka przemawiania — nowy symbol, poprzednio 82.085

81 Językoznawstwo. Języki — nowy dział z poddziałami analitycznymi — 11/-26 oraz syntetycznymi 0/44

811 Poszczególne języki — nowy dział, rozbudowa wg poddziałów wspólnych języka = 1/=9

82.03 Interpretacje. Przekłady — skreślono symbol, nowy symbol 81'25

82.08 Technika literacka — skreślono symbol, nowy symbol 81'38

82.085 Retoryka — skreślono symbol, nowy symbol 808.5

82.09 Krytyka literacka — bez zmian

82.091 Literatura porównawcza — bez zmian

820/899 Literatura poszczególnych języków — skreślono dział, nowy symbol 821

821 Literatura poszczególnych języków — nowy dział, rozbudowa wg poddziałów wspólnych języka

Dział 9:

913.09 Kraje legendarne — skreślono symbol, obecnie 913(309)

913.1 Geografia historyczna świata starożytnego — skreślono symbol, obecnie 913(3)

913(3) Geografia świata starożytnego — nowy dział, dalsza rozbudowa wg poddziałów wspólnych miejsca

913(309) Kraje legendarne — nowy symbol, poprzednio 913.09

913(4/9) Geografia poszczególnych krajów świata nowożytnego — nowy dział, dalsza rozbudowa wg szczegółowych symboli poddziałów wspólnych miejsca

914/919 Geografia poszczególnych krajów świata nowożytnego — skreślono dział, obecnie 913(4/9)

93/94 Historia — zmieniony symbol działu, poprzednio 93/99

931/994 Historia starożytna. Historia nowożytna powszechna i poszczególnych krajów — skreślono dział

94(3) Historia starożytna — nowy symbol, dalsza rozbudowa wg poddziałów wspólnych miejsca

94(100)"1914/1918" Historia I wojny światowej — nowy symbol

94(100)"1939/1939" Historia II wojny światowej — nowy symbol

94(4/9) Historia poszczególnych krajów — nowy dział, dalsza rozbudowa wg szczegółowych symboli poddziałów wspólnych miejsca i poddziałów wspólnych rasy, narodowości i grupy etnicznej

94(438) Historia Polski — nowy symbol, dalszy podział przez dołączenie symboli analitycznych .01/.08

943.8 Historia Polski — skreślono symbol, nowy 94(438)

Teresa Turowska jest pracownikiem Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

Jolanta Ewa Beska

Przebieg komputeryzacji w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Słupsku

Nieco o przeszłości — posługiwanie się MAK-iem w praktyce — zmiana wizerunku Biblioteki (red.)

WiMBP w Słupsku proces komputeryzacji rozpoczęła w 1991 r. od zakupu nowoczesnego na owe czasy sprzętu — 4 komputerów 286 XT, przeszkolenia grupy pracowników, kupna programu MAK.... Początki były trudne.... Obecnie mamy 20 komputerów bardzo różnej klasy od starych 286 — po Pentium 100 połączonych w sieci Novell, 4 kolejne czekają na przyłączenie. Udało nam się stworzyć bazę danych zawierającą opisy katalogowe wszystkich książek znajdujących się w bibliotece centralnej (Wypożyczalnia, Czytelnia, Magazyn Książek) oraz Oddziałach i Filiach miejscowych. Baza *KATALOG* zawiera 87 000 rekordów, powstawała od roku 1992.

Kiedy zaczynaliśmy wpisywać dane, brakowało nam wiedzy i doświadczenia, działaliśmy w pewnym sensie metodą prób i błędów. Dokumenty do bazy wpisywały bibliotekarki z niewielkim stażem (panie bardziej doświadczone odmówiły pracy z komputerem) oraz pracownicy interwencyjni bez żadnego przygotowania bibliotekarskiego. Dlatego *KATALOG*, który został przepisany z kart katalogu topograficznego zawierał różne niedociągnięcia wynikające z nieprawidłowości przepisywanych opisów (tworzonych przez 50 lat istnienia biblioteki wg różnych przepisów, o różnych stopniach szczegółowości) oraz powstałych w wyniku zwykłych pomyłek. System tworzenia *KATALOGU* był następujący: wpisywano alfabetycznie (od A) opisy z kart katalogu topograficznego oraz równoległe — karty nowe, tj. opisy książek włączonych do księgozbioru od roku 1992. Przy tworzeniu opisów do „nowych” książek korzystaliśmy z komputerowej bazy danych *PRZEWODNIKA BIBLIOGRAFICZNEGO*. Metodą importu danych przejmowaliśmy pełne opisy łącznie z hasłami przedmiotowymi. Program MAK wyposażony jest w różnorodny aparat wyszukiwa-

Redakcja uprzejmie prosi Autorów o przysyłanie zdjęć wyłącznie czarno-białych

nia danych. Szybki i łatwy sposób to szukanie „wg indeksów” (może je tworzyć administrator programu stosownie do potrzeb czytelników i bibliotekarzy), nieco trudniej jest szukać „wg kryterium” — skuteczna metoda, ale bardziej czasochłonna. Jednak program zupełnie nie radzi sobie z wyszukiwaniem poszczególnych symboli klasyfikacji UKD, szczególnie gdy zastosowany jest symbol rozwinięty łączony znakiem „kreska ukośna” np. 941/949 (historia poszczególnych krajów Europy). Nie sposób odnaleźć 943.0 (Niemcy). Symbol, którego logicznie będziemy szukać w klasyfikacji „łamanaj”, jest niewyszukiwany automatycznie, gdyż komputer nie „widzi” znaków łączących.

Powstała konieczność stworzenia klasyfikacji przedmiotowej do wszystkich dokumentów w *KATALOGU*. Powstały indeksy:

1) *hasło przedmiotowe* — można tu odnaleźć każdy temat i określić wpisany do podół pola 600 (format MARK BN),

2) *hasło przedm. złoż.* — czyli pełne hasło przedmiotowe np.: Polska — historia — 19 w. umożliwiające wyszukiwanie książek na zadany temat (w tym przypadku książka dotycząca historii Polski w 19 w.).

Program MAK ma wersję przystosowaną do pracy w sieci, w związku z tym wiele osób równocześnie może dokonywać zmian w dokumentach w bazie *KATALOG*. W naszej bibliotece 7 osób jest uprawnionych do modyfikacji bazy głównej — są to pracownicy Działu Opracowania Zbiorów. Dzięki możliwości tworzenia makrooperacji, własnych helpów, stosowania procedur typu „bat” i rozbudowanej funkcji „menu”, program ma przyjazny dla użytkownika sposób współpracy.

Modyfikacja dokumentu w bazie polega na:

1) tworzeniu haseł przedmiotowych,

2) dopisywaniu numerów inwentarzowych dla nowych książek,

3) wykreślaniu numerów inwentarzowych (ubytki),

4) dopisywaniu znaków miejsca na podstawie katalogów działów,

5) konfrontacji ksiąg inwentarzowych poszczególnych placówek z zawartością bazy — czyli wykonanie zaległych melioracji, zmieniamy też zapis w katalogu topograficznym — ilość sztuk zamieniamy na numery inwentarzowe (taki katalog pozostał nam z lat 70.).

Tworzenie opisów odbywa się w bazach roboczych. Każda z 3 osób wpisujących ma własną bazę nazwaną swoim imieniem.

Aby opracować książkę należy:

1) sprawdzić w bazie głównej, czy taki opis już istnieje — jeśli tak — będzie to modyfikacja — dopisywanie numerów inwentarzowych do książek;

2) sprawdzić w bazie *PRZEWODNIK BIBLIOGRAFICZNY* — jeśli taki opis jest — będzie wykonana operacja importu dokumentu do bazy roboczej;

3) wpisać opis fizyczny „z klawiatury” na podstawie książki, uzupełnić hasłem przedmiotowym, numerami inwentarzowymi, zaznaczyć w odpowiednim polu opisowi ilość i rodzaj potrzebnych kart katalogowych.

Dokumenty w bazie roboczej są sprawdzane, następnie metodą importu przenoszone do tymczasowej bazy *NOWE*, kasowane w bazie roboczej. Osoba opracowująca ma znowu pustą bazę do wpisywania. Na podstawie bazy *NOWE* drukowane są karty katalogowe wg zapotrzebowania. Tworzymy 3 rodzaje kart: karty główne, odsyłacze osobowe, karty tytułowe. W WiMBP zamknięto kartkowy katalog centralny — drukujemy jedynie karty do katalogów działowych. Gotowe karty wracają do Działu Opracowania — tu są sprawdzane, włączane do książek, liczone, tworzona jest karta do katalogu topograficznego — tzw. rozdzielnik. Dopiero wtedy opis zostaje przeniesiony do bazy głównej.

Codziennie wykonujemy archiwum tej bazy, po czym nasz „rozdzielnik” jest oznakowany, włączony do katalogu topograficznego. W naszej pracy zastosowaliśmy różne metody kontroli i zabezpieczenia bazy. Opisy są sprawdzane pod względem zgodności danych z książką, prawidłowości wpisu do formatu bazy (stosujemy maskę z nazwami pól i podół). Archiwizacja danych polega na przekopiowaniu plików bazowych na drugi dysk sieciowy (oba w jednym serwerze) oraz utworzeniu jeszcze jednej kopii na dysku jednej ze stacji roboczych. Kopia bazy na dysku sieciowym ma ważne znaczenie — z niej bowiem korzystają pozostali użytkownicy programu — czytelnicy, pracownicy innych działów, podczas gdy Dział Opracowania może swobodnie otwierać bazę do pełnej bądź częściowej modyfikacji.

Baza, którą pokazujemy użytkownikom jest codziennie aktualizowana. Ponadto dzięki temu systemowi pracy użytkownik nie „widzi” książki, która nie przeszła pełnej drogi tworzenia opisu, sprawdzania i archiwizacji. Pokazany dokument nie jest wierną kopią karty katalogowej, jej obraz na ekranie monitora jest jednak przejrzysty i zrozumiały, zawartość informacji jest większa niż w tradycyjnym katalogu. Przy tworzeniu naszego *KATALOGU* korzystamy z baz danych Biblioteki Narodo-

wej. Są to: *PRZEWODNIK BIBLIOGRAFICZNY* — od roku 1986, *SŁOWNIK JĘZYKA HASEŁ PRZEDMIOTOWYCH*. Dla potrzeb Działu Udostępniania kupujemy dane bazy *BIBLIOGRAFIA ZAWARTOŚCI CZASOPISM*.

Komputeryzacja odmieniła wizerunek naszej biblioteki. Z holu zniknął centralny katalog alfabetyczny i tytułowy. Rzeczowy — choć nie meliorowany od 1996 r. — zostawiliśmy. Na miejscu katalogu centralnego zainstalowaliśmy komputer do wyszukiwania dla czytelnika. Również w działach pracują komputery (Wypożyczalnia, Czytelnia, Dział Młodzieżowy — do oglądania baz: *KATALOG* i *PRZEWODNIK BIBLIOGRAFICZNY*). Dział Muzyczny — dodatkowo tworzy własne bazy *MÓWIONA KSIĄŻKA, CZYTELNIK*. Dział Informacyjno-Bibliograficzny: własne bazy — *REGION, DRAMAT, OPIS*. Bazy te mają formaty zgodne z zapotrzebowaniem pracowników działów, pracują oczywiście w programie MAK. Przygotowujemy się do automatyzacji Wypożyczalni. Chcemy skorzystać z modułu wypożyczeń programu MAK. Pierwszym krokiem jednak musi być oznaczenie księgozbioru kodami kreskowymi. Posiadamy już sprzęt: drukarkę do kodów, czytnik. Trwają przygotowania.

Mamy już pewne doświadczenia, wypracowaliśmy sobie własny system pracy i administrowania bazami MAK-a. Z przyjemnością podzielimy się naszą wiedzą z innymi bibliotekami, które dopiero wchodzą na drogę komputeryzacji. Osobiście czuję również potrzebę kontaktów z innymi użytkownikami programu, pewnie moglibyśmy się od siebie nawzajem wiele nauczyć.

Jolanta Ewa Beska jest kierownikiem Oddziału Komputeryzacji Zbiorów w WiMBP w Słupsku.

Władysław Michnał

„Salon literacki” Książnicy Pomorskiej w Szczecinie

Bogate spuścizny i kolekcje — sala Stefana Flukowskiego miejscem spotkań i wystaw — działalność wydawnicza i promocyjna (red.)

Książnica Pomorska jest biblioteką, która ma blisko stuletnią tradycję. Została założona

w 1905 r., zaś w latach 1907-1945 kierował jej pracą wybitny bibliotekarz niemiecki dr Erwin Ackerknecht. Jemu to głównie zawdzięczamy, że zgromadzono w niej bardzo cenny i na owe czasy wielki księgozbiór naukowy (ok. 200 tys. wol.), a biblioteka odgrywała ważną rolę w życiu naukowym i kulturalnym Szczecina.

Po wojnie, rozproszone zbiory biblioteczne, wielkim wysiłkiem zostały scalone i rozpoczął się drugi, polski okres historii tej biblioteki. Dzisiaj można śmiało powiedzieć, że jako polska biblioteka stała się wielką instytucją naukową i kulturalną oddziałującą na cały region Pomorza.

Tutaj jednak chcieliśmy przybliżyć Czytelnikom tylko pewien rodzaj działalności, który wiąże się z dokumentacją i promocją twórczości literackiej regionu, ale także wybitnych twórców spoza jego granic.

Ma Szczecin swój Klub „13 Muz” — statutowe miejsce spotkań artystów i literatów oraz imprez literackich. Często jednak Książnica Pomorska i jej Sala Stefana Flukowskiego wymieniane są jako salon literacki Szczecina. I trzeba przyznać, że jest w tym wiele racji. Na tę opinię biblioteka pracowała przez wiele lat.

Zgromadzono tu (odpłatnie oraz w formie darów) materiały z archiwów, częściowo biblioteki domowe lub spuścizny m.in. takich twórców jak: Xawery Dunikowski, Stefan Flukowski, Zbigniew Herbert, Joanna Kulmowa, Edmund Męclewski, Teodor Parnicki, Stanisław M. Saliński, prof. Kazimierz Studentowicz, Elżbieta Szemplińska-Sobolewska, Stanisław I. Witkiewicz, Witold Wirpsza i Maria Kurecka. Ponadto biblioteka posiada archiwa wielu pisarzy szczecińskich, archiwum Wydawnictwa „Glob”, kolekcje pamiątek wielu regionalnych konkursów. Warto wymienić przykładowo: „Dzieje szczecińskich rodzin XX wieku” (coroczny konkurs od 1969 r.), „Uczestników i obserwatorów strajków: grudzień 1970 — styczeń 1971”, „I Konkurs literacki im. Stefana Flukowskiego” na debiut książkowy — 1997, itp.

Prawdziwym skarbem Książnicy Pomorskiej jest kolekcja ok. 1300 kartek i listów Stanisława I. Witkiewicza do żony Jadwigi pisanych w latach 1923-1939. Listy te zostaną wydane przez Państwowy Instytut Wydawniczy w 1999 r. w sześćdziesiątą rocznicę śmierci artysty. Będzie to uwieńczeniem edycji „Dzieł zebranych” Witkacego.

Jednej z sal bibliotecznych nadano imię wybitnego poety, związanego ze Szczecinem — Stefana Flukowskiego. Tutaj też zgromadzono

po nim pamiątki. Sala ta stanowi częściową rekonstrukcję pracowni Poety. Znajdują się w niej także witkacjana, wśród których ozdobą jest duży, wspaniały obraz przedstawiający Jadwigę Witkiewiczową namalowany ręką Witkacego. Wśród innych pamiątek znakomitą rangę mają także rzeźby Xawerego Dunikowskiego z cyklu „Głowy wawelskie”. Wszystkie te eksponaty pochodzą z domu Marii i Stefana Flukowskich, którzy byli związani przyjaźnią m.in. z Jadwigą Witkiewiczową i Xawerym Dunikowskim. W ten sposób z czasem powstało tutaj muzeum literackie.

Niestrudzonymi i skutecznymi poszukiwaczami pamiątek i spuścizn literackich są dyrektor mgr Stanisław Krzywicki oraz kustosz tych zbiorów i organizatorka większości imprez literackich — mgr Cecylia Judek.

Ale zbiory nie decydują jeszcze o wszystkim, one są jedynie podstawą działalności i ją w pewnym sensie ukierunkowują. Toteż ten biblioteczny salon literacki tętni życiem. Tutaj odbywają się uroczystości jubileuszowe pisarzy (np. 50-lecie twórczości Joanny Kulmowej, 60-lecie twórczości Tadeusza Grabowskiego — 1996 r.), najczęściej połączone z wystawami i promocją ich książek. Wspomnieć warto przynajmniej o wieczorze poetycko-wspomnieniowym poświęconym Stefanowi Flukowskiemu w 25 rocznicę śmierci (8 maja 1997 r.). Wystawę przygotowała biblioteka, część artystyczna poświęcona twórczości poety została przygotowana przez uczniów LO nr 14. Biblioteka wydała książkę S. Flukowskiego „Napomknięty cieniem”, którą rekomendował szczeciński pisarz Jerzy Pachlowski. Wspomnieniem o obozowym życiu oficerów, jeńców Woldenbergu (obecnie Dobiegniew), gdzie przebywał także S. Flukowski, dzielił się płk Wacław Kotanski, prezes woldenberczyków.

Współpraca ze związkami literatów nie tylko wzbogaca i ułatwia organizację imprez, ale później ułatwia także pozyskiwanie archiwaliów i spuścizn pisarzy.

Książnica Pomorska jest już znaczącym wydawcą, a wśród wydanych książek na szczególną uwagę zasługuje bibliofilska seria literacka. Ostatnim bestsellerem było już drugie wydanie tomiku wierszy ks. Jana Twardowskiego „Nie bój się kochać”. Publikacje te są promowane na specjalnych imprezach. Biblioteka popularyzuje także książki literackie wydane poza jej oficyną. Np. rekomendacja książki Zofii Zarębianki pt.: „Zakorzenia Anny Kamińskiej” zgromadziła ponad sto osób, miłośników jej poezji.

Biblioteka promuje nie tylko książki literackie. W 1996 r. dużym wydarzeniem było wydanie przez Książnicę Pomorską książki Edwarda Ry-mara pt.: „Rodowód książąt pomorskich”. Oddanie do rąk czytelników tej wybitnej książki naukowej (autor to bibliotekarz, dyrektor MBP, dziś już także profesor Uniwersytetu Szczecińskiego) było połączone z dużą imprezą z udziałem środowiska naukowego Szczecina i władz samorządowych. Równocześnie autorowi wręczono Medal Zygmunta Glogera za szczególne zasługi w ochronie dóbr kultury staropolskiej.

Corocznie na spotkaniach autorskich z czytelnikami gości tutaj kilkunastu wybitnych pisarzy i krytyków literackich. Wymieńmy przynajmniej spotkanie grupy poetyckiej w ramach międzynarodowej imprezy „Dialog '96”, czy też polskich i niemieckich pisarzy podróżujących wzdłuż Odry „statkiem literackim”.

W Sali Stefana Flukowskiego przygotowuje się corocznie kilka specjalistycznych wystaw. Mają one na celu przypomnienie ważniejszych rocznic literackich czy też sylwetek i dorobku poszczególnych pisarzy. Ekspozowane zbiory są podstawą organizowanych lekcji bibliotecznych dla uczniów szkół podstawowych i średnich, a częściowo także dla studentów. Corocznie kilkadziesiąt grup młodzieży wzbogaca swoją wiedzę historyczno-literacką w oparciu o te ekspozycje i towarzyszące im wykłady. Warto dodać, że część zbiorów z tych ekspozycji jest prezentowana także na wystawach w bibliotekach samorządowych.

Ten biblioteczny i szczeciński salon literacki jest miejscem szczególnie uroczystych wydarzeń kulturalnych odbijających się szerokim echem w szczecińskich mediach i kształtujących swoisty image naszej Książnicy. Tutaj wręczane są twórcom „Złote Ekslibrisy Książnicy Pomorskiej” i ogłaszane wyniki konkursów literackich i czytelnicznych. Jest to miejsce spotkań i dyskusji wybitnych twórców z czytelnikami oraz siedziba Towarzystwa Przyjaciół Książnicy Pomorskiej, które sponsoruje zakupy zbiorów muzealnych. Tutaj wreszcie przyjmowani są goście i zasłużeni w działalności kulturalnej honorowi bibliotekarze.

Na dobrą tradycję trzeba pracować latami, ale wówczas i satysfakcja z pracy jest ogromna. Czyż ona nie rekompensuje naszych skromnych poborów?

Dr Władysław Michnal jest sekretarzem naukowym Książnicy Pomorskiej i kierownikiem Działu Instrukcyjno-Metodycznego.

Z kraju

XVI Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych

„Zbiory specjalne a elektroniczne nośniki informacji” to temat XVI Ogólnopolskiej Konferencji Problemowej Bibliotek Medycznych, która odbyła się w dniach 26-28 maja 1997 r. w Nałęczowie. Organizatorem spotkania była Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Lublinie, a uczestniczyło w nim ok. 50 przedstawicieli bibliotek naukowych oraz firm polskich i zagranicznych związanych z tym środowiskiem.

Program pierwszego dnia obejmował obrady plenarne oraz prezentacje firm: Lange u. Springer, Stratus, Swets, Max Elektronik i Splendor. Obok problemów z uściśleniem definicji zbiorów specjalnych i ich klasyfikacji, możliwości wykorzystania sieci komputerowych i innych technologii elektronicznych do udostępniania tego typu zbiorów, omawiano zagadnienie konserwacji i ochrony. Problematyka ochrony zbiorów bibliotecznych jest na tyle ważna, że należałoby pomyśleć o stosowaniu mikrofilmowania i techniki elektronicznej do zabezpieczania dokumentów, szczególnie tych najcenniejszych.

Zbiory specjalne, ze względu na cechy wydawniczo-formalne, funkcjonalne czy unikatową wartość kulturową, stanowią odrębną grupę zasobów bibliotecznych. Gromadzone są w zależności od typu biblioteki i profilu jej zbiorów. Na podstawie 24 ankiet, które wpłynęły z bibliotek Akademii Medycznych, GBL i bibliotek instytutowych, przeprowadzono wnikliwą analizę gromadzonych przez nie zbiorów specjalnych, sposobów ich opracowywania, magazynowania i konserwacji. Większość bibliotek stosuje kartkowe katalogi i inwentarze. Komputerowe opracowywanie zbiorów przebiega stopniowo, począwszy od 1992, 1994 i 1995 r., w 11 bibliotekach.

Wiele bibliotek medycznych posiada bardzo ciekawe zbiory specjalne. BAM w Lublinie może poszczycić się największym zbiorem patentów, Łódź — zbiorem kaset wideo i sposobem ich gromadzenia. Prym wiedzy oczywiście Główna Biblioteka Lekarska. W skład jej zbiorów wchodzi m.in. akta towarzystw lekarskich, w tym teki personalne członków Izby Lekarskiej Warszawsko-Białostockiej z lat 1924-51. Wśród 170 polskich starodruków do najcenniejszych należą: Macieja z Miechowa „Chronica Polonorum” z krakowskiej oficyny Hieronima Wiotora z 1521 r. oraz drugie wydanie „De revolutionibus orbium coelestium” Mikołaja Kopernika z 1566 r. Obok starodruków w zbiorach Biblioteki znajdują się dyplomy lekarskie (m.in. dyplom dr. med. Franciszka Kazimierza Tuatera, uzyskany na Uniwersytecie w Padwie w 1698 r.), ryciny, zbiory ikono-

graficzne, dawne narzędzia i przyrządy lekarskie, medale, obrazy i rzeźby utalentowanych osób ze świata lekarskiego (np. rzeźby portretowe Adama Grucy), spuścizna po znanych lekarzach w postaci listów, autografów, portretów. Zbiory te są często wykorzystywane przy organizowaniu wystaw.

Kontrowersję wzbudza zakwalifikowanie do zbiorów specjalnych materiałów bibliotecznych na nośnikach elektronicznych. Wiesława Komorowska, w swoim referacie „Zbiory specjalne w sieci bibliotek medycznych”, umieściła je obok rękopisów, zbiorów ikonograficznych, mikroform, itp. Zdania specjalistów są jednak podzielone. Część z nich uważa, że jest to grupa zbiorów specjalnych, inni zaś twierdzą, że elektroniczne nośniki informacji, komplementarne względem książek i czasopism, to dziś zbiory normalne, a ich powszechność stanowić będzie o poziomie bibliotek i sprawności obsługi czytelników. W ciekawy sposób problem ten poruszył w swoim referacie „Elektroniczne biblioteki medyczne — koncepcje i metody realizacji” przedstawiciel firmy Stratus z Poznania — dr Jan Kaczmarek. Elektroniczna biblioteka medyczna obejmuje 3 istotne elementy: zestaw tytułów i wydawnictw na nośnikach elektronicznych, odpowiednie środki programowo-sprzętowe, wysokiej klasy personel biblioteczny. Elektroniczne nośniki informacji to dziś wyzwania dla bibliotek, rewolucja w sposobie zbierania, przechowywania i udostępniania informacji, ale też nieuchronna przyszłość, o której już trzeba myśleć.

Publikacje elektroniczne, które pojawiły się obok tradycyjnych wydawnictw, bazy tworzone w bibliotekach i udostępniane przez www, informacje uzyskiwane w systemie on-line, wszystko to zmieniło obraz biblioteki i wymagania stawiane bibliotekarzom. Przyniosły nowe problemy w zakresie katalogowania, inwentaryzowania i przechowywania zbiorów. Konieczne są nowe procedury administracyjne i organizacyjne, takie jak: uzyskiwanie licencji, nadawanie praw dostępu, zapewnianie docelowym odbiorcom możliwości lektury i wydruku. Niosą też ze sobą często, z powodów komercyjnych i naukowych, konieczność wyboru pomiędzy wydawnictwem drukowanym, compact dyskiem czy dostępnym do zdalnych serwisów informacyjnych. Z jednej strony, elektroniczne bazy bibliograficzne zmniejszają zapotrzebowanie na prenumeratę tradycyjnych źródeł informacyjnych. Jednak z drugiej strony, uświadamiają bibliotekarzom i czytelnikom szczerpość bibliotecznych zasobów, bowiem łatwość i szybkość uzyskiwania bibliografii tematycznych wywołuje wzrost zapotrzebowania na dokumenty pełnotekstowe.

Internet jest obecnie dostępny dla większości bibliotek. Dzięki temu możemy dotrzeć do informacji i zbiorów bibliotek na całym świecie. Dotyczy to także zbiorów specjalnych. Do najbardziej znanych przedsięwzięć udostępniania dokumentów należy projekt Gutenberg i prezentacja zasobów Biblioteki Watykańskiej. Projekt Gutenberg to kolekcja tekstów w formacie ASCII najpopularniejszych dzieł literatury światowej, które należą do kategorii

public domain. Nowoczesna technika skanowania obrazów i ich przetwarzania umożliwiła elektroniczny dostęp do wybranych zasobów Biblioteki Watykańskiej.

Obok tych wszystkich problemów poruszanych w referatach, warto też zwrócić uwagę na informacje o EuroTransMed i Infomed. EuroTransMed to organizacja utworzona dla lekarzy przez lekarzy. Przy pomocy telewizji satelitarnej, kanałem EuroTransMed, transmituje się programy medyczne. Ich idea polega na czynnym uczestnictwie odbierających audycje lekarzy. Uczestniczą oni w dyskusjach z udziałem wybitnych europejskich specjalistów. Tematy programów dobrane są przez komitet redakcyjny. Dokładne informacje na ten temat dostępne są w Internecie pod adresem: <http://www.eurotrans-med.nl>. Telekonferencje dla krajów środkowoeuropejskich odbywają się o godz. 13. Czas nadawania i język (angielski) mają wpływ na niski stopień wykorzystywania ich w bezpośredniej transmisji. Rejestrowanie audycji na kasetach i tworzenie wideotek umożliwiłoby zastosowanie programów EuroTransMed w pracy naukowej i dydaktycznej. Próby takie podjęła Biblioteka Akademii Medycznej w Łodzi.

Infomed jest bazą danych o aparaturze, sprzęcie i materiałach medycznych. Rejestruje ponad 2000 firm polskich i zagranicznych, oferujących sprzęt i aparaturę medyczną na rynku polskim. Baza ta to również informacje o nowych technologiach, o specjalistach z danej dziedziny medycyny, alertach. Może pracować zarówno na pojedynczym komputerze, jak i w sieci komputerowej. Właścicielem Infomedu jest Szkoła Zdrowia Publicznego UJ. Przy braku w Polsce jednego wydawnictwa, które dawałoby pełną i wyczerpującą informację o firmach medycznych i oferowanym sprzęcie, inicjatywa utworzenia takiej bazy zasługuje na uwagę.

W dyskusji kończącej obrady podsumowano poruszone zagadnienia. Podkreślono także, jak ważną sprawą jest, by uczelnie dbały o rodzaj papieru, na którym drukują swoje wydawnictwa. Kwaśny papier stanowi bowiem zagrożenie dla druków XIX i XX w. Wskazano również na konieczność kształcenia użytkowników bibliotek. Dotychczas brak w programach studiów zajęć z naukowej informacji medycznej.

Popołudnie wypełniły prezentacje firm: Lange u. Springer i Swets przedstawiły usługi oferowane w dostępie on-line i warunki dostępu do czasopism elektronicznych. Dobrze znane bibliotekarzom firmy: Max Elektronik, Sokrates i Splendor omówiły nowości i udoskonalenia w produktach już dostępnych na rynku. W kularach można było dokładniej przyjrzeć się ofertom. Bardzo duże zainteresowanie wzbudził kiosk multimedialny z umieszczonym centralnie ekranem reagującym na dotyk. Wykorzystanie ekranów dotykowych (touch screen) jest zalecane do obsługi interakcyjnych systemów informacyjnych, łączących różne formy przekazu. Oprócz tekstu na monitorze komputera można umieścić wysokiej rozdzielczości grafikę, animację komputerową, sekwencje wideo. Odtwarza on też dźwięki

o jakości płyty CD. Wszystko to tworzy całość zwaną aplikacją multimedialną.

Jednak nawet najwspanialsze osiągnięcia techniki komputerowej nie były w stanie zatrzeć wrażenia, jakie wywarły rękopisy i starodruki prezentowane drugiego dnia konferencji w Bibliotece KUL w Lublinie. Były wśród nich m.in.: list Zygmunta III, przykłady pisma miniaturowego, listy Mickiewicza, siedemnastowieczny kolorowy atlas Merkatora i wiele, wiele innych. Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego powstała w 1918 r. Podwalinę stanowił księgozbiór zgromadzony w Piotrogradzie przez tamtejszą Polonię, liczący ok. 40 000 wol. Dziś zbiory te liczą blisko 1 120 000 wol., a wizyta w Bibliotece, tak jak i wiele tematów poruszanych w trakcie konferencji, to cenne doświadczenie i duża przyjemność nie tylko dla bibliotekarza.

Renata Sławińska, Teresa Trzcianowska

Konferencja nt. języka haseł przedmiotowych KABA

W dniach 9-11 września 1997 r. odbyła się w Sopocie Krajowa Konferencja pt.: „Język haseł przedmiotowych KABA. Stan obecny i perspektywy rozwoju”. Zorganizowana została przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Gdańskiego i Centrum Formatów i Kartotek Wzorcowych przy Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie.

Podczas Konferencji ogłoszono 14 referatów, omawiających teoretyczne i metodyczne zagadnienia związane z tworzeniem języka KABA oraz przykłady jego wykorzystania.

Obrady otworzyła dyrektor BG UG — Urszula Sawicka wystąpieniem „Język KABA i jego użytkownicy”.

Język KABA charakteryzuje się przekładalnością na dwa jiw o międzynarodowym zasięgu. Zagadnienie to i pewne jego konsekwencje ukazały referaty: Teresy Głowackiej „Kompatybilność języka KABA z systemami leksykalnymi RAMEAU — RVM — LCSH”, Andrzeja Padzińskiego „Możliwość wykorzystania w toku katalogowania w języku KABA opisów rzeczowych dokumentów utworzonych w bazach bibliograficznych, w których stosuje się języki RAMEAU lub LCSH”.

Podstawowym źródłem dla twórców języka KABA jest system leksykalny RAMEAU. Z uwagą wysłuchano referatu Pracownika Biblioteki Narodowej w Paryżu — Barbary Kotalskiej „Współpraca Bibliothèque Nationale de France i polskich bibliotek akademickich w zakresie prac nad jhp KABA”.

Uzupełnieniem, niejako, było sprawozdanie pracownika Centrum Formatów i Kartotek Wzorcowych — Marii Nasitowskiej „ABES — zadania i funkcje w zakresie udostępniania języka RAMEAU. Komunikat z krótkiego pobytu w ABES”.

Z zagranicy

Sprawozdanie z VI Międzynarodowego Symposium BOBCATSSS

W dniach od 26 do 28 stycznia 1998 r. odbyło się w Budapeszcie, w gmachu Węgierskiej Biblioteki Narodowej, VI Międzynarodowe Symposium BOBCATSSS. Było to już kolejne tego typu spotkanie zorganizowane przez stowarzyszenie istniejące od 1992 roku. Zrzesza ona uczelnie kształcące w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

Motywe przewodnim tegorocznego symposium, zorganizowanego przez Danmarks Biblioteksskole z Kopenhagi, był proces kształtowania się społeczeństwa, wiedzy i czynniki wywierające na niego wpływ. W VI Symposium BOBCATSSS wzięło udział ponad 250 osób z 26 państw, w tym także z tak odległych, jak Indie czy Republika Południowej Afryki. Spotkania odbywały się w 5 sesjach zatytułowanych następująco:

1. Human Resource Development
2. Democracy and Information Literacy
3. Quality
4. Knowledge Management
5. Future Roles for Information Specialist

Wygłoszono ponad 60 referatów dotyczących w głównej mierze publikacji elektronicznych ukazujących się w Internecie, multimedialnej wersji programów edukacyjnych, baz danych, efektywnego wyszukiwania informacji, użytkowników Internetu i barier z jakimi się stykają. Dzięki symposium zaistniała możliwość zapoznania się z poziomem alfabetyzacji komputerowej w poszczególnych krajach, zwłaszcza z Europy Wschodniej, m.in. w Chorwacji, Rosji i Polsce.

Nasz kraj na VI Symposium BOBCATSSS reprezentowały trzy ośrodki bibliotekoznawcze: z Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz z Uniwersytetu Warszawskiego. Warto podkreślić fakt, iż tylko torunianie brali aktywny udział w konferencji przedstawiając — w 5 referatach — wyniki własnych prac badawczych. Zawartość polskich zasobów sieciowych omówił wraz z dziewięcioosobową grupą studentów dr Bronisław Żurawski. Mgr Ewa Jadwiga Nowak przedstawiła wyniki ankiety na temat edukacji komputerowej i jej wpływu na wykorzystanie baz danych przeprowadzonej wśród studentów UMK. Natomiast wykładowca Katarzyna Żurawska wraz z dr. B. Żurawskim dokonała przeglądu polskich programów edukacyjnych ukazujących się w wersji multimedialnej. Spore zainteresowanie wśród uczestników sesji wzbudził fakt, że większość tych pro-

Zagadnieniom leksyki języka KABA, jej prezentacji w postaci kartoteki wzorcowej poświęcono referaty: Jadwigi Woźniak „Redakcja językowa haseł KABA”, Anny Stanis „Język haseł przedmiotowych KABA prezentowany w formie kartoteki haseł wzorcowych”, Anny Paluszkiewicz „Problemy związane z modyfikowaniem rekordów khw”.

Hasłami języka KABA są nazwy różnego typu. Ich specyfikę omówiły kolejno referentki: Danuta Zglińska-Adamska „Nazwa osobowa w funkcji hasła w języku KABA”, Zofia Steczowicz-Sajderowa „Nazwa korporatywna w funkcji hasła w języku KABA”, Grażyna Jaśkowiak „Nazwa geograficzna w funkcji hasła w języku KABA”.

Wykorzystanie języka KABA przedstawiono na przykładzie pracy działów opracowania rzeczowego dwu wybranych bibliotek — BG AGH (Kraków) i BU KUL (Lublin). Książnice te różnią się zasadniczo profilem gromadzonych zbiorów. W innym czasie rozpoczęły wykorzystywanie i współtworzenie języka KABA. W pracy działów przyjęto odmienne rozwiązania organizacyjne. Zagadnienia te omówiły przedstawicielki ww. bibliotek: Krystyna Kruszyńska „Organizacja pracy oddziału opracowania rzeczowego w bibliotece wykorzystującej i współtworzącej język KABA”, Grażyna M. Wilczyńska „Wykorzystanie języka KABA w Bibliotece Uniwersyteckiej o profilu specjalistycznym”.

Duże zainteresowanie uczestników Konferencji wzbudził pokaz online bazy haseł wzorcowych przedmiotowych KABA prowadzony przez Teresę Głowacką. Zapoznał on słuchaczy ze strukturą haseł, zachodzącymi pomiędzy nimi relacjami. Wprowadzał w umiejętność czytania kartoteki wzorcowej.

Ostatni podsumowujący referat to wystąpienie Grażyny Jaśkowiak „Perspektywy języka KABA”. Przedstawiono w nim zamierzenia wykorzystania języka KABA w opracowaniu rzeczowym książek do planowanego wspólnego katalogu polskich bibliotek akademickich i w opracowaniu rzeczowym dokumentów nieksiążkowych.

W dyskusji podkreślono, że rozwój języka KABA to przyrost ilościowy zasobu leksykalnego, ale także ciągła dbałość o jego jakość merytoryczną i formalną.

Problematyka konferencji spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem bibliotekarzy. Uczestniczyło w niej 138 osób.

Teksty wszystkich referatów ukażą się wkrótce drukiem.

Grażyna M. Wilczyńska

Nie zapomnij o prenumeracie!!!

gramów jest opracowywana i przygotowywana przez rodzimych wydawców, co pozwala na uwzględnienie specyficznych polskich uwarunkowań historycznych i kulturalnych. Całości obrazu publikacji elektronicznych dopełnił referat mgr Wandy Ciszewskiej prezentujący wyniki badań własnych prowadzonych pod kierunkiem dr. B. Żurawskiego, a dotyczących problemu dystrybucji CD-ROM poprzez sieć księgarń.

Podsumowując należy stwierdzić, że VI Sympozjum BOBCATSSS po raz kolejny spełniło swoją rolę. Spotkanie połączyło bibliotekarzy, nauczycieli i studentów różnych narodowości, dało możliwość promocji osiągnięć poszczególnych państw w dziedzinie komputeryzacji i rozwoju informacji naukowej. Należy wspomnieć, że sytuacja bibliotekarstwa polskiego na tle innych państw byłego bloku wschod-

niego prezentuje się w miarę optymistycznie. Niemniej daleko nam jeszcze do poziomu bibliotekarstwa duńskiego czy holenderskiego, zwłaszcza jeśli chodzi o wykorzystanie informacji upowszechnianej w formie elektronicznej.

BOBCATSSS zainicjował europejską współpracę na rzecz edukacji, czego najlepszym dowodem są trzy tym razem tematy przyszłorocznego sympozjum: Learning Society, Learning Organisation, Lifelong Learning. Kolejne VII International Symposium BOBCATSSS odbędzie się w Bratysławie, a odpowiedzialne za jego organizację są dwie szkoły niemieckie: Fachhochschule Darmstadt oraz Hochschule für Bibliotheks und Informationswesen ze Stuttgartu.

Wanda Ciszewska

Katedra BIN UMK w Toruniu

Z Warszawy i regionu

WRAŻENIA Z POBYTU W BIBLIOTEKACH ESTONII

W dniach od 25.01. do 30.01.1998 r. odwiedziłyśmy, na zaproszenie Kristy Talvi, głównego specjalisty do spraw doskonalenia zawodowego w Estońskiej Bibliotece Narodowej, najpierw stolicę Estonii, nadbałtycki Tallin, potem Valge, miasto leżące na granicy estońsko-łotewskiej. Wyjazd ten doszedł do skutku dzięki niedawno podpisanej między stroną polską a estońską umowie, obejmującej także współpracę między bibliotekami obu krajów.

TALLIN

Dwa dni spędzone w Tallinie to przede wszystkim dokładne poznanie funkcjonowania Estońskiej Biblioteki Narodowej. Bardzo nam w tym pomogła Monika Teder, młoda pracownica tej Biblioteki. Budynek oglądany z zewnątrz imponuje swoją wielkością i oryginalną architekturą, przywodzącą na myśl mury obronne, bardzo charakterystyczny element starej części miasta, Vanalinn.

Kilka słów należałoby poświęcić historii Estońskiej Biblioteki Narodowej i jej burzliwym dziejom. Pierwsza istotna data to dzień 21 grudnia 1918 roku; Rząd Prowincjonalny Republiki Estonii powołał wtedy do życia Bibliotekę Państwową. Pierwszą jej siedzibą był zamek Toompea, dzisiejsza siedziba Parlamentu, a księgozbiór liczył 2 tys. wol. Statut — otrzymany dopiero w roku 1922 — określał przede wszystkim główną rolę Biblioteki Państwowej; była nią służba instytucjom rządowym i gromadzenie księgozbioru odpowiedniego do tej funkcji. Użytkownikami byli wyłącznie urzędnicy, zaś osoby

spoza tego grona musiały mieć specjalne zezwolenie dyrektora. W roku 1919 Biblioteka otrzymała prawo do egzemplarza obowiązkowego. Wymiana księgozbioru z zagranicą rozpoczęła się od 1921 r.

W latach 1924-1934, wciąż pod nazwą Biblioteki Państwowej, była ona połączona z Archiwami Państwowymi i pełniła rolę biblioteki parlamentarnej. Jej księgozbiór zredukowano do książek o tematyce wyłącznie prawniczej i politologicznej.

Rok 1935 stanowił punkt zwrotny w historii Biblioteki — rozpoczęto wówczas gromadzenie archiwalnego egzemplarza publikacji estońskich.

Ustawa o Bibliotece Państwowej, która weszła w życie trzy lata później, określała Bibliotekę jako placówkę naukową o charakterze centralnym i rozszerzała prawo do korzystania ze zbiorów na osoby związane z nauką i kulturą Estonii.

Po zaanektowaniu Estonii przez Związek Radziecki w 1940 r. Bibliotekę Państwową wyodrębniono z Archiwów Państwowych i przekształcono ją w departament Centralnych Archiwów Samorządu Estonii, podporządkowując jej działalność komisarzom ludowym do spraw oświaty. Niezależność w sensie instytucjonalnym Biblioteka Państwowa odzyskała po czterech latach, zaś w 1945 r. zmieniła nazwę na: „Państwowa Biblioteka Publiczna Estońskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej”.

Od roku 1944 do lat 80. Biblioteka z konieczności funkcjonowała według systemu ogólnoradzieckiego. Powstały wtedy nowe czytelnie — w tym książki technicznej (w 1954 r.) i literatury muzycznej

(w 1963 r.). Zwiększyła się także powierzchnia magazynów.

W roku 1953 patronem Biblioteki został F. R. Kreutzwald (1803-1882). Jest on twórcą zbioru estońskich pieśni i sag ludowych. Pod tytułem „Kalevipoeg” zostały one wydane w 1862 r. Znaczenie tej publikacji dla piśmiennictwa estońskiego, tym samym i dla bibliotek, trudno przecenić.

Kolejny statut, przyjęty w 1968 r. o Bibliotece mówi jako o instytucji mającej bardzo szeroki profil: centralna biblioteka publiczna, księżnica narodowa, prowadząca także działalność naukową w zakresie bibliotekarstwa, bibliologii i bibliografii, oraz centrum metodyczne działające na rzecz pozostałych bibliotek w Estonii. W zbiorach dominowały pozycje w języku rosyjskim, które wpływały w ramach działającego w całym ZSRR prawa o egzemplarzu obowiązkowym.

W roku 1988 Bibliotekę Państwową przemianowano na Estońską Bibliotekę Narodową. Wzrost liczby woluminów i coraz większe zainteresowanie czytelników postawiło przed Biblioteką konieczność przeniesienia się do innej siedziby, spełniającej standardy europejskie. Otwarcie nowego gmachu w 1993 r. było wielkim wydarzeniem. Uświetnił je swym udziałem prezydent Estonii, Lennart Meri.

Biblioteka Narodowa Estonii może obsłużyć jednocześnie 1000 czytelników. Do ich dyspozycji oddano następujące czytelnie: Książki Rzadkiej, Bibliografii Narodowej, Podręczną, Prawniczą, Główną, Sztuk Pięknych, Książek Geograficznych i Map, oraz Literatury Muzycznej wraz z fonoteką. W osobnych czytelniach udostępnia się także książki dotyczące Szwecji, innych krajów skandynawskich, Szwajcarii, Austrii, Niemiec i Francji. Są to pozycje w językach używanych w poszczególnych krajach, a nie tłumaczone na estoński. Miłym zaskoczeniem były dla nas wyodrębniony księgozbiór polski i wystawa fotografii na temat Gdańska.

Zbiory Biblioteki Narodowej Estonii przekroczyły 3 mln. jednostek.

Od października 1992 Biblioteka Narodowa Estonii ma połączenie z INTERNETEM. Informacja o Bibliotece jest dostępna pod adresem (<http://www.nlib.ee>). Warto dodać, że jeśli chodzi o gęstość sieci, Estonia należy do światowej czołówki.

W lutym 1997 r. do dyspozycji użytkowników oddano osiem terminali.

W gmachu Biblioteki znajduje się także Centrum Informacji i Dokumentacji Rady Europy. Jego zadaniem jest udostępnianie szeroko rozumianej informacji europejskiej.

Zwiedziliśmy także działającą w sieci podległej Centralnej Bibliotece Tallina zreorganizowaną ostatnio placówkę osiedlową. Biblioteka ta, borykając się z wieloma problemami — narodowościowymi, finansowymi, kadrowymi — obsługuje duże osiedle mieszkaniowe.

Valga

Valga — miasto średniej wielkości — prawa miejskie otrzymało za panowania Stefana Batorego w roku 1584. Valżańska Biblioteka Centralna mieści się w zabytkowym budynku, który niedawno przeszedł generalny remont. Zainstalowano w nim system elektronicznej ochrony przeciwpożarowej, regulacji temperatury i wentylacyjny. Zakupiono także nowoczesne meble i sprzęt.

W placówce istnieje osobna salka komputerowa, gdzie pod nadzorem będącego na etacie bibliotecznym informatyka można bezpłatnie korzystać z graficznej przeglądarki www oraz edytora tekstów (koszt instalacji i wyposażenia wyniósł ok. 12 tys. USD). Biblioteka używa też od niedawna, podobnie jak inne biblioteki estońskie tego typu, fiński system komputerowy KIRJASTO 3000. Środki na ten cel uzyskane zostały przez władze państwowe z fundacji Sorosa. Oprócz tego dostępna jest dla użytkowników prawnicza baza danych EST-LEX.

Wyposażenie Biblioteki w nośniki informacji elektronicznej było dla dyrekcji zadaniem priorytetowym. Gmach został również przystosowany do potrzeb ludzi niepełnosprawnych w ramach przygotowanego przez Bibliotekę projektu. Jeden ze sponsorów przekazał na ten właśnie cel równowartość 2 tys. USD, za które zakupiono sprzęt audio i wideo.

Biblioteka posiada znakomicie funkcjonujący dział dziecięcy, w którym dla najmłodszych przygotowano specjalną „Bajkową wieżę”. Mogą w niej słuchać nagranych na kasyety bajek i rysować (ściany wklejone są obrazkami). Organizowane są także konkursy, m.in. na najlepszego autora i rysownika książek dla dzieci. Co roku w ratuszu miejskim odbywa się uroczyste wręczenie twórcom przyznanych przez dzieci nagród.

Być może właśnie ze względu na wzorcowy charakter placówki, wybrana została ona na siedzibę międzynarodowej konferencji nt.: „Biblioteki publiczne u schyłku XX wieku”. W obradach uczestniczyło około trzydziestu osób, pracowników bibliotek litewskich, łotewskich, estońskich i polskich. 29 stycznia 1998 r. rozpoczęły się obrady. Wystąpieniem, poświęconym historii i dniu dzisiejszemu miasta, otworzył je mer Valgi Uno Heinla.

Pierwsza prelegentka, Tiit Valm, pełnomocnik ds. bibliotek w Ministerstwie Kultury Estonii, pełniącą jednocześnie funkcję wicedyrektora Biblioteki Narodowej Estonii, omówiła problematykę funkcjonowania sieci bibliotecznej i zmiany w estońskich bibliotekach publicznych spowodowane potrzebami społecznymi.

W skład sieci bibliotek publicznych Estonii wchodzi 604 placówki (co stanowi 47% ogółu bibliotek), w tym 20 bibliotek centralnych i okręgowych — odpowiedników polskich bibliotek wojewódzkich¹⁾. Działają one w oparciu o ustawę o bibliotece publicznej z 1994 r. Określa ona stosunek władz państwowych i samorządowych do finansowania i otwierania tych placówek. W świetle przyjętych

przepisów wydatki na kompletowanie księgozbioru biblioteka powinna otrzymywać z obu źródeł (po 50% od władz terytorialnych i państwowych, przy czym, jak wynika z danych, udział tych drugich systematycznie maleje — 65% w 1995 r. i około 49% w 1997 r.). Obecnie w Departamencie ds. Bibliotek Ministerstwa Kultury trwają prace nad nową ustawą biblioteczną, która powstaje z wykorzystaniem doświadczeń innych państw (uwzględniono także najnowszą polską ustawę biblioteczną).

W 1996 r. władze otrzymały z funduszu Sorosa środki finansowe na automatyzację centralnych bibliotek publicznych. W drodze konkursu wybrany został do tego celu fiński system KIRJASTO 3000. Już od ponad roku pierwsze biblioteki pracują z estońską wersją tego właśnie programu.

Kolejny referat wygłosiła dyrektorka Centralnej Biblioteki w Valdze — Salme Vainlo; dotyczył on form działalności wymienionej placówki.

Jednym z następnych punktów programu było zwiedzanie centralnych bibliotek publicznych — valzańskich oraz bibliotek w stolicach okręgów Voru i Polva.

17-tysięczne Voru może się pochlubić znakomicie wyposażoną i funkcjonującą biblioteką. Powstała ona w 1909 r. i jest jedną z największych bibliotek okręgowych — jej zbiory liczą ponad 140 tysięcy jednostek. Obsługuje zarówno mieszkańców miasta, jak i okręgu — nadzoruje pracę 38 bibliotek wiejskich i bibliotekę miasta Antsia. Pracuje tu 29 osób, w tym 23 osoby z wykształceniem bibliotecznym. Rocznie bibliotekę odwiedza ponad 100 tysięcy czytelników. W sierpniu 1995 r. bibliotekę przeniesiono do nowego gmachu i zainstalowano w niej zintegrowany system komputerowy KIRJASTO 3000.

Dobrze prowadzony i wyposażony jest oddział dziecięcy. Współpracuje on z lokalnymi instytucjami oświatowymi, zaprasza dzieci na spotkania połączone z czytaniem bajek, wystawami, rysowaniem, konkursami, a także występami amatorskiego teatryku kukiełkowego.

Placówki zwiedzane przez nas w Voru i Polva, podobnie jak biblioteka w Valdze, imponują nowoczesnością siedzib i wyposażenia. Wszystkie zwiedzane biblioteki oferują podobne usługi i należą do wiodących ośrodków bibliotecznych południowej Estonii.

30 stycznia uczestnicy konferencji wysłuchali 8 referatów. Obradami kierowała Krista Talvi z Biblioteki Narodowej Estonii.

Pierwszy z referatów wygłosiła Kaie Holm z Centralnej Biblioteki w Saarema (Estonia). Poświęcony był nowoczesnym usługom oferowanym przez tę placówkę, jak też współpracy z podległymi jej bibliotekami. Placówka jest dobrze wyposażona w inne niż tradycyjne nośniki informacji (5 ogólnodostępnych komputerów z możliwością korzystania z INTERNETU, zbiory CD-ROM-ów, płyt, kaset wideo). Od 1996 r. prowadzi comiesięczne szkolenia dla bibliotekarzy regionu. Dzięki pozyskaniu sponsorów kilkakrotnie organizowano bezpłatne kursy korzystania z sieci rozległych.

Kolejna prelegentka, Oie Tammissaar, mówiąc o programie rozwoju Centralnej Biblioteki w Tartu (Estonia), zwróciła szczególną uwagę na potrzebę współpracy biblioteki publicznej z bibliotekami naukowymi miasta (Tartu to największy estoński ośrodek uniwersytecki), jak też na konieczność godzenia ze sobą interesów różnych grup czytelniczych (od dziecka do profesora). Placówka ta, tak jak i wymienione wcześniej biblioteki, jest świetnie wyposażona (multimedia, INTERNET, system KIRJASTO 3000) i przystosowana dla osób niepełnosprawnych.

Dzidra Smita (Biblioteka Narodowa Łotwy) przedstawiła wybranym sytuację bibliotek publicznych swego kraju. Bibliotekarze łotewscy wciąż czekają na uchwalenie przez parlament ustawy bibliotecznej. Jak do tej pory istnieje jedynie uregulowanie prawne dotyczące Biblioteki Narodowej i egzemplarza obowiązkowego. Istotnym problemem jest też kształcenie kadr bibliotekarskich — działają tylko 2 ośrodki, które się tym zajmują. Jeden z nich ma charakter uniwersytecki.

Referat, który wygłosiła Dzintra Justa, dotyczył automatyzacji w Bibliotece Miejskiej w Limba (Łotwa). Eksperymentalny program komputeryzacji finansowały wspólnie Ministerstwo Kultury i Sztuki oraz władze samorządowe. Od 1996 r. istnieje w bibliotece katalog elektroniczny prowadzony w łotewskiej wersji programu ALICE i baza danych o regionie. W 1997 r. aż 21 bibliotek publicznych Łotwy rozpoczęło wdrażanie automatyzacji. Pomocą w tym zakresie służy stworzona przy Ministerstwie Kultury i Sztuki grupa ds. automatyzacji. Konsorcjum bibliotek łotewskich zabiega też o środki finansowe w Fundacji Mellona.

Komunikat przygotowany przez Danute Karlene (Biblioteka Okręgowa w Zarasai — Litwa), poruszał kwestię funkcjonowania bibliotek w ramach społeczeństwa otwartego. Kierując się życzeniami swych użytkowników, biblioteka rozwinęła zróżnicowane formy usług. Należą do nich m.in. wieczory poświęcone znanym literatom i święta poetyckie. Wychodząc naprzeciw potrzebom młodzieży, biblioteka organizuje naukę języka angielskiego. Ważniejsze wydarzenia z życia kraju, czy znane postaci życia publicznego, są prezentowane w publikowanych przez bibliotekę biuletynach.

Vida Garunkstite z Okręgowej Biblioteki w Utjanai (Litwa) omówiła problem sygnalizowany już wcześniej przez wielu uczestników konferencji — funkcjonowanie biblioteki jako centrum kulturalnego regionu. Podobnie jak biblioteka w Zarasai prowadzi ona ożywioną działalność na polu popularyzowania literatury. Przy bibliotece istnieje klub literacki, organizowane są dni nowinek książkowych, jubileusze, konkursy twórczości literackiej dla dzieci. Dzięki pomocy ambasady angielskiej, niemieckiej i francuskiej, zorganizowano czytelną literatury obcojęzycznej.

Ostatnie z wystąpień dotyczyło sytuacji polskich bibliotek publicznych. Przedstawiła je Hanna Osińska-Szymańska z Biblioteki Publicznej m.st. War-

szawy. Do poruszonych tu zagadnień należały m.in. zmiany w funkcjonowaniu placówek bibliotecznych w związku z transformacją systemu polityczno-gospodarczego i przemianami społecznymi. Omówiono także problemy związane z wdrażaniem komputeryzacji w polskich bibliotekach publicznych, w tym sytuację Biblioteki na Koszykowej.

Po wysłuchaniu wszystkich referatów uczestnicy forum podzielili się na grupy dyskusyjne. Ich wnioski przedstawione zostały na ogólnym zebraniu. Do ciekawych propozycji zgłoszonych w trakcie obrad należał m.in. postulat wspólnego wydawania przez kraje nadbałtyckie czasopisma fachowego i organizacji letnich obozów dla bibliotekarzy. Inny niebanalny wniosek związany jest z pełnieniem przez bibliotekę funkcji socjalnej w nowych warunkach społeczno-gospodarczych. W związku z kłopotami natury osobistej, z jakimi zwracają się czytelnicy, pojawiła się w bibliotekach potrzeba zorganizowania punktów pomocy psychologicznej i zatrudnienia wykwalifikowanego psychologa-psychoterapeuty.

Teksty referatów, z inicjatywy uczestniczących w konferencji bibliotekarek łotewskich, ukazały się w fachowym czasopiśmie. Bogato ilustrowany zdjęciami artykuł poświęcony konferencji, ukazał się w „Gazecie Valżańskiej” 5 lutego 1998 roku.

Dzieląc się naszymi wrażeniami z wyjazdu mamy nadzieję, że także opisana przez nas konferencja przyczyni się do zacieśnienia kontaktów z naszymi północno-wschodnimi sąsiadami²⁾, lepszego wzajemnego poznania i obustronnie korzystnej współpracy.

Anna Raszyńska,
Hanna Osińska-Szymańska

PRZYPISY:

- ¹⁾ Dane za 1996 r.
- ²⁾ Zob. m.in. Żbikowska-Migoń A.: *Książki, biblioteka i bibliotekoznawstwo w Estonii w obliczu zmian*. W: „Roczn. Bibliot.” R. 34: 1990 z. 1/2 s. 281-283.

Doniesienia

PRZED IV FORUM SBP. Na temat tegorocznego IV Forum SBP, które poświęcone będzie problematyce konserwacji i ochrony zbiorów bibliotecznych mówiono na posiedzeniu Prezydium ZG SBP w dniu 20 lutego 1998 r. Zastanawiano się nad koncepcją programu Forum oraz rozważano propozycje personalne składu Komitetu Organizacyjnego i Komitetu Programowego imprezy. Członkowie Prezydium wysłuchali opinii i sugestii zgłoszonych przez Komisję Ochrony i Konserwacji Zbiorów ZG SBP przedstawionych przez jej przewodniczącą kol. Barbarę Drewniewską-Idziak. Wkrótce zapadną ostateczne decyzje w rozważanych kwestiach.

Prezydium przedyskutowało również stan przygotowań do zbliżającego się spotkania z przewodniczącymi Zarządów Okręgów SBP i narady przewodniczących sekcji i komisji ZG SBP a także założenia programowe seminarium skarbników ZO, które przedstawił skarbnik ZG A. Jopkiewicz.

Gościem na posiedzeniu był płk M. Hensel, na którego ręce prezes ZG S. Czajka złożył podziękowanie dla autorów bibliografii SBP („SBP w piśmiennictwie i archiwaliach. Materiały do bibliografii”), która w wersji drukowanej ukazała się już na ostatnim Krajowym Zjeździe Delegatów. Funkcjonuje również wersja na dyskietkach komputerowych, a rozważa się jej wydanie na CD-ROM.

Członkowie Prezydium ZG SBP zajęli się również kilku różnymi sprawami bieżącymi (m.in. udziałem SBP w organizacji „Konkursu polszczyzny pięknej, bogatej i skutecznej”, modyfikacją tabeli stanowisk

bibliotekarskich, stawkami autorskimi i redaktorskimi w wydawnictwach SBP, nowymi legitymacjami członkowskimi SBP). (aj)

FUNKCJONOWANIE ZESPOŁÓW FACHOWYCH działających przy ZG SBP było tematem roboczej narady, która odbyła się 27 lutego 1998 r. w Bibliotece Narodowej w Warszawie. Przewodniczył jej prezes SBP dr Stanisław Czajka, a uczestniczyli przewodniczący (lub osoby ich zastępujące) sekcji, komisji i zespołów, ponadto niektórzy członkowie prezydium ZG Stowarzyszenia, przedstawiciele Biura ZG i Wydawnictwa SBP.

Reprezentowane były:

Komisja Automatyzacji (E. Krysiak),
Komisja Opracowania Rzeczowego (P. Bierzynski),

Komisja Odznaczeń i Wyróżnień (J. Lewicki),
Komisja Ochrony i Konserwacji Zbiorów (E. Stachowska-Musiał),

Komisja Statystyki Bibliotecznej (A. Jopkiewicz),
Sekcja Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych (E. Drawnel),

Sekcja Bibliotek Publicznych (A. Tyws),
Sekcja Bibliotek Naukowych (J. Janiak),
Zespół ds. Bibliografii Regionalnej (E. Stefańczyk).

Przedstawiciele ww. zespołów przedstawili informacje o ich działalności w roku ubiegłym oraz aktualnej sytuacji i planach na rok bieżący.

Prezes Czajka przedstawił zamierzenia Zarządu Głównego oraz nadzieje jakie ZG wiąże z aktywną

działalnością sekcji, komisji i zespołów. Zapewnił o życzliwości i poparciu dla ich przedsięwzięć, w zakresie możliwości Zarządu Głównego. Owe możliwości, zwłaszcza finansowe, sprecyzował dyrektor Biura ZG M. Szyszko, a dyrektor Wydawnictwa SBP J. Nowicki określił możliwości wydawnicze będące do dyspozycji organów fachowych SBP. Przedstawił również informację o dorobku wydawniczym Stowarzyszenia w roku 1997 i planach na rok 1998. (aj)

SEMINARIUM ROBOCZE Z PRZEWODNICZĄCYMI ZARZĄDÓW OKRĘGÓW SBP. Spotkanie odbyło się w dwóch turach: 26 lutego zjechali do Biblioteki Narodowej przewodniczący z północnej połowy kraju, 6 marca — z południowej.

Seminarium prowadzone było przez przewodniczącego ZG SBP kol. S. Czajkę i sekretarza generalnego kol. J. Jagielską, a uczestniczyli w nim również inni członkowie prezydium i przedstawiciele Biura Zarządu Głównego.

W programie znalazła się demonstracja możliwości informatycznej bazy danych „Biblioteki w Polsce”, wykonana przez kol. Krzysztofa Brawińskiego. Informację o planach działania SBP na rok bieżący przedstawił prezes Czajka wspierany przez dyrektora Biura ZG M. Szyszko, o planach wydawniczych mówił dyrektor Wydawnictwa SBP Janusz Nowicki, a o celach i programie bliskiego już roboczego spotkania ze skarbnikami zarządów okręgowych poinformował skarbnik ZG kol. A. Jopkiewicz.

Ważną i bardzo frapującą część programu stanowiły wystąpienia kilku przewodniczących prezentujących swe okręgi i ich działalność, byli to: w dniu 26 II — kol. Marian Skomro (Gdańsk), i Franciszek Łozowski (Poznań); w dniu 6 III — kol. Krystyna Wóloch (Katowice), Mirosława Joško (Zielona Góra) i Gabriela Radomska (Rzeszów).

Nie zabrakło czasu na dyskusję, pytania i kulturalne rozmowy. Wszyscy szefowie okręgów obecni na seminarium otrzymali teczkę z materiałami przydatnymi w ich pracy. (aj)

ZESPÓŁ DS. BIBLIOGRAFII REGIONALNEJ SBP. W dniu 20 marca br. odbyło się w Bibliotece Narodowej kolejne spotkanie Zespołu ds. bibliografii regionalnej. W spotkaniu uczestniczyło 21 osób reprezentujących biblioteki publiczne i Bibliotekę Narodową.

Przewodnicząca Zespołu przedstawiła sprawozdanie z jego pracy w latach 1995-1997 oraz proponowany plan spotkań na najbliższe 3 lata. Podstawowym zadaniem Zespołu jest wymiana doświadczeń między bibliotekami opracowującymi bibliografie regionalne, sprawy automatyzacji prac nad tworzeniem bibliografii oraz zagadnienia normalizacyjne. W ciągu tych 3 lat odbyły się spotkania Zespołu w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Poznaniu (1995), Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie (1996) oraz w Wojewódzkiej

i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łodzi (1997). Posiedzenia Zespołu w Bibliotece Narodowej dotyczyły spraw normalizacyjnych, formatowych oraz prezentacji nowych baz danych BN. Automatyzacja prac nad tworzeniem baz regionalnych stała się od 1996 r. najważniejszym tematem spotkań. Uczestniczące w pracach Zespołu biblioteki powołały Grupę Roboczą, której powierzono opracowanie struktury opisu dla różnych typów dokumentów (książki, czasopisma, artykuły i fragmenty) w bazie regionalnej w formacie MARC BN oraz formatów wydruku bibliografii regionalnej. Wynikiem tych prac powinna być instrukcja zawierająca adaptację struktury MARC BN dla bibliotek przygotowujących bibliografie regionalne w systemie MAK. Warto przypomnieć, że w Grupie tej pracują PP. Jolanta Słowik (WiMBP we Wrocławiu), Bożena Fabiańska (WBP w Białymstoku), Piotr Boczkowski (WiMBP w Łodzi) i Jerzy Swianiewicz (Biblioteka Narodowa). W trakcie posiedzenia w dniu 20 marca br. omówiono proponowaną strukturę bazy, instrukcję opracowania bibliografii regionalnej oraz przekazano propozycje wydruku bibliografii. Uczestnicy spotkania otrzymali materiały wraz z dyskietką.

We wrześniu br. planowana jest dwudniowa konferencja poświęcona organizacji pracy i automatyzacji bibliografii regionalnej. Biblioteki pragnące zaprezentować swoje osiągnięcia w tym zakresie proszone są o kontakt z przewodniczącą Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej SBP. Pragnę Państwa poinformować, że członkowie zespołu powierzyli dotychczasowemu Zarządowi pełnienie funkcji na następną kadencję.

Osoby zainteresowane pracą w Zespole ds. Bibliografii Regionalnej SBP prosimy o kontakt z Elżbietą Stefańczyk (przewodniczącą), Biblioteka Narodowa, tel. 25-68-77, Beata Nowak (sekretarzem), WBP w Poznaniu, tel. 47-20-11.

ZGROMADZENIE SKARBNIKÓW. 18 marca 1998 r. zjechali do Warszawy skarbnicy zarządów okręgowych SBP. To robocze seminarium odbyło się w jednej z sal konferencyjnych Biblioteki Narodowej w Al. Niepodległości.

Spotkanie otworzyła kol. Janina Jagielska, sekretarz generalny. Prowadzący zebranie skarbnik ZG SBP, Andrzej Jopkiewicz, przedstawił zakres kompetencji i obowiązków strażników skarbu w okręgach SBP. Dyrektor Biura, Mieczysław Szyszko poinformował o sytuacji finansowej Stowarzyszenia w świetle sprawozdania za rok 1997. Szczególnie ciekawy był „ranking” 10 najzasobniejszych i 10 najuboższych okręgów. Wystąpienie głównej księgowej ZG SBP, Magdaleny Pilacińskiej poświęcone było zasadom prawidłowego prowadzenia dokumentacji finansowej w okręgach oraz praktycznym problemem pracy skarbników.

Po przerwie głos zabrali zgromadzeni skarbnicy. Zgłoszono szereg problemów i kwestii wymagających wyjaśnienia lub uzgodnienia. Na pytania

i wątpliwości odpowiadała głównie księgowa SBP. Ze swej strony miała ona także szereg pytań do swych współpracowników z okręgów. Część wypowiedzi miała charakter informacji o działalności finansowej okręgów lub wymiany doświadczeń. Wiele z nich skorzystały zwłaszcza osoby debiutujące w roli skarbników. Szczególnie aktywne były doświadczone przedstawicielki zarządów SBP w Katowicach, Łodzi, Pile, Słupsku, Kielcach... Zabrał również głos kol. Edward Jakimowicz z Biura ZG, informując o zakończeniu prac nad informatorem i bazą „Biblioteki w Polsce”. Zgłosił propozycję opracowania i wydania specjalnego poradnika dla skarbników, swoistego małego vademecum.

To pozytywne spotkanie potwierdziło celowość organizowania tego typu bezpośrednich kontaktów, jako bardzo przydatnej formy wymiany doświadczeń i wewnętrznego szkolenia w ramach organizacji. (aj)

VII BIENNALE DZIECI I MŁODZIEŻY NA EKSLIBRIS „ŻARY '98” ogłosiła Miejska Biblioteka Publiczna (68-200) w Żarach (ul. Wrocławska 11, tel. (0-68) 374 37 36). Adresowane jest ono do dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 19 lat. Uczestnicy proszeni są o nadsyłanie prac w dowolnej technice graficznej, o dowolnej tematyce do 15 czerwca br. Szczegółowe warunki uczestnictwa można uzyskać pod wyżej podanym adresem i telefonem. (jw)

JAN SÓJKA I ALICJA WEGNERSKA LAUREATAMI NAGRODY IM. ANDRZEJA WOJTKOWSKIEGO. Laureatami czwartej edycji poznańskich nagród im. Andrzeja Wojtkowskiego '97 są: prof. dr hab. Jan Sójka i mgr Alicja Wegnerska. Profesor Sójka otrzymał Nagrodę Główną, a mgr Wegnerska — Nagrodę Młodych. Wręczenia nagród dokonała p. dyr. Helena Bednarska z Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego podczas specjalnie zorganizowanej z tej okazji uroczystości, w Sali Czerwonej Pałacu Działyńskich w Poznaniu, w dniu 30 października 1997 r. W uroczystości udział wzięła liczna reprezentacja środowiska bibliotekarskiego, w tym dyrektorzy bibliotek i członkowie Zarządu Okręgu SBP oraz koledzy i przyjaciele laureatów. Na wstępie uroczystości, przewodniczący władz Okręgowych Stowarzyszenia omówił sposób wyłonienia kandydatów do nagród i zaprezentował sylwetki laureatów, eksponując szczególnie ich dorobek zawodowy.

Laureat Nagrody Głównej, prof. dr hab. J. Sójka, pracę zawodową rozpoczął tuż po studiach bibliotekoznawczych w 1962 r., w Instytucie Badań Literackich PAN. W 1969 r. przeniósł się do Instytutu Krajowych Włókien Naturalnych w Poznaniu, gdzie był bibliotekarzem. Następnie, w 1973 r. przeszedł do Biblioteki Głównej Akademii Ekonomicznej, na stanowisko dyrektora i tu pracuje po dzień dzisiejszy. W 1971 r. laureat uzyskał stopień dr. filologii polskiej, a w 1994 r. — dr. hab. ekonomii, zaś w 1996 r. nadano Mu tytuł prof. Biblioteki Głównej AE w Po-

znaniu, a w 1997 r. — prof. na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Nagrodę Główną im. A. Wojtkowskiego '97 prof. Sójka otrzymał za całokształt działalności na stanowisku dyrektora Biblioteki Głównej AE w Poznaniu, a w szczególności za uwieńczenie sukcesem starań o nową siedzibę Biblioteki, jej koncepcję i wyposażenie w nowoczesny sprzęt komputerowy. Innym, nie mniej ważnym tytułem nominacji osoby profesora Sójki do przedmiotowej nagrody, jest Jego duża aktywność naukowa. Ma On w swoim dorobku ponad 300 publikacji, w tym kilka książek, jak: „Z dziejów drukarstwa w Poznaniu w XVII w.”, „Drukarze dawnej Polski”, „Promocja w strategii marketingowej biblioteki”. Swą rozległą wiedzę laureat przekazuje swoim współpracownikom i studentom UMK w Toruniu, którego jest etatowym pracownikiem. Integralną część zasług prof. Sójki stanowi Jego społeczne zaangażowanie w postaci pełnienia przezeń funkcji wiceprzewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej dla Bibliotekarzy Dyplomowanych, członka Komitetu Redakcyjnego serii Wydawniczej SBP. „Nauka—Dydaktyka—Praktyka”, Komitetu Redakcyjnego Roczników Bibliotecznych, Rady Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych.

Za swoją działalność prof. Sójka był niejednokrotnie nagradzany i wyróżniany. Otrzymał m.in. Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę Zasłużonego Działacza Kultury, Honorową Odznakę SBP oraz Odznakę Honorową m. Poznania i Za Zasługi w rozwoju województwa poznańskiego. Ostatnio laureata uhonorowano Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Laureatka Nagrody Młodych, mgr Alicja Wegnerska, to osoba, którą do nagrody promuje duże oddanie i sukcesy w bezpośredniej pracy z czytelnikiem. Pracuje w Dziale Udostępniania i Informacji Biblioteki Publicznej w Gnieźnie. Jako pracownica tego działu, przygotowuje na bieżąco różnego rodzaju zestawienia bibliograficzne i kartoteki, z których licznie korzysta młodzież szkół średnich i studenci. W ostatnich miesiącach, wiele uwagi poświęciła zwłaszcza, dobrze przyjętym przez czytelników, kartotekom tekstowym publikacji o przygotowaniach do przyjęcia i wycięciu papierza w Gnieźnie oraz związanych z obchodami Millenium śmierci św. Wojciecha.

Laureatka dużą wagę przywiązuje do stałego poszerzania swojej wiedzy, o czym najlepiej świadczy fakt, że po ukończeniu Państwowego Ośrodka Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie, podjęła i ukończyła magisterskie studia bibliotekoznawcze w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dzięki posiadanej wiedzy, cieszy się dużym autorytetem w środowisku zawodowym i wśród czytelników. Jest osobą niezwykle skromną i lubianą w miejscu pracy. Identyfikując się w pełni z obranym zawodem, mgr Wegnerska jest członkiem miejscowego Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Na zakończenie uroczystości, w imieniu laureatów, podziękowanie za nagrody złożył prof. Sójka. W swoim wystąpieniu podkreślił moralny walor nagród i ich znaczenie wychowawcze dla młodzieży bibliotekarskiej. Mówił też o nagrodach, jako instrumencie nobilitacji zawodu bibliotekarskiego.

Uroczystość wręczenia nagród im. Andrzeja Wojtkowskiego uświetnili swoim występem studenci Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego — Natalia Juśkiewicz i Tomasz Zawierucha, którzy wykonali kilka utworów muzycznych J. S. Bacha, N. Paganiniego i G. P. Telemanna.

Franciszek Łozowski

Przegląd publikacji

Z oficyny SBP — Kompletny informator

W roku 1997, w osiemdziesięciolecie swego istnienia i działalności Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich odniosło sukces wieńczący ten ważny jubileusz. Za sukces można bowiem uznać doprowadzenie do pomyślnego finału budzącego szacunek przedsięwzięcia — ukazał się ostatni, 49 zeszyt wydawnictwa „Informator. Biblioteki w Polsce”, a zarazem skompletowana została odpowiadająca mu elektroniczna baza danych.

Jest to wspólna zasługa wszystkich współtwórców. Obok SBP są nimi: Ministerstwo Kultury i Sztuki, które wsparło całą inicjatywę finansowo oraz wszystkie Wojewódzkie Biblioteki Publiczne, które wzięły na siebie trud skompletowania informacji o bibliotekach wszelkiego typu działających na terenie ich macierzystych województw.

Prace nad „Informatorem” podjęte zostały na początku lat dziewięćdziesiątych. W roku 1993 ukazał się pierwszy siedem zeszytów: Białą Podlaską, Ciechanów, Elbląg, Ostrołęka, Piła, Siedlce, Sieradz. W kolejnych latach ukazywały się dalsze tomiki: 1994 — 9, 1995 — 11, 1996 — 7, 1997 — 15. Jako ostatni ujrzał światło dzienne zeszyt obejmujący biblioteki województwa warszawskiego. To najgrubszy tomik całej serii, choć więcej bibliotek obejmuje wcześniej wydany zeszyt katowicki.

Łączny nakład wszystkich 49 zeszytów liczy 28 000 egzemplarzy, a łączna objętość — 224 arkusze wydawnicze w formacie A5. Liczby te charakteryzują skalę przedsięwzięcia.

Jednocześnie skompletowana, powstająca od 1995 r. równolegle, elektroniczna baza danych, znacznie bogatsza w informacje od edycji drukowanej, daje większe możliwości operowania zgromadzonym materiałem.

Zgodnie z założeniami Wydawnictwa SBP „Informator” zawiera „pełną informację o bibliotekach różnych sieci w naszym kraju (poza bibliotekami szkół podstawowych i średnich)”.

Noty dotyczące poszczególnych bibliotek, prezentowanych wedle nazw miejscowości ułożonych alfabetycznie, a w ramach miejscowości wg alfabetu

nazw bibliotek i instytucji zawierają minimum koniecznych — zdaniem wydawcy — danych charakteryzujących bibliotekę, niezbędnych użytkownikowi. Są to: nazwa, adres, rok założenia, sposób finansowania, informacja o zbiorach, katalogach, sposobie i czasie udostępniania zbiorów.

Każdy z zeszytów serii utrzymany w starannej i jednolitej, choć skromnej szacie graficznej opatrzonej jest herbem województwa, którego dotyczy, oraz zawiera krótką notę statystyczną o danym województwie, zaczerpniętą z miarodajnego wydawnictwa Głównego Urzędu Statystycznego. Nie brak indeksów (instytucji, rodzajów bibliotek, rzeczowego i miejscowości) oraz objaśnienia stosowanych skrótów. Wszystkie one zestawione są starannie i solidnie. Rzetelnością swą dorównują informacjom prezentowanym w poszczególnych notach.

Trzeba pogratulować twórcom serii: jej redaktorowi — Edwardowi Jakimowiczowi (on również zestawiał indeksy), współpracownikom z WBP, Kolegium Redakcyjnym, ankieterom i rzecz jasna wszystkim bibliotekom, które swych danych dostarczyły. Słowa uznania należą się również Krzysztofowi Brawińskiemu, odpowiedzialnemu za elektroniczną bazę danych udostępnianą na dyskietkach w wersji ogólnokrajowej, wersjach wojewódzkich lub specjalnych, zestawianych na zamówienie.

Stworzono więc rzecz wartościową, nie mającą dotąd precedensu w tej dziedzinie w skali kraju. Miejmy nadzieję, że zostanie ona wykorzystana w pełni, tak jak na to zasługuje, z pożytkiem dla wszystkich użytkowników. Ewentualny sukces powinien być utrwalony i rozszerzony. Niewątpliwie byłoby celowe wydanie całego informatora w jednym tomie obejmującym cały kraj. Kto wie czy nie należałoby się pokusić o jego wersję obcojęzyczną (na początek angielską)? Baza elektroniczna na CD-ROM-ie byłaby czymś więcej niż obecna wersja dyskietkowa. A niewątpliwie podstawowym obowiązkiem jest stała aktualizacja bazy i wszystkich kolejnych, oby licznych, wydań.

Andrzej Jopkiewicz

Retrospektive Konversion in Europa. 3., aktual. Aufl. (bearb. Kirsten Hoferer. — Berlin: Deutsches Bibliotheksinstitut, 1997. — 99 s.

Retrokonwersja obok nowych technologii należy obecnie do największych wyzwań, z jakimi muszą zmierzyć się bibliotekarze. Publikacja wydana przez Deutsches Bibliotheksinstitut stanowi przegląd projektów retrokonwersji jakie w tym momencie realizują kraje europejskie takie jak: Anglia, Austria, Chorwacja, Czechy, Niemcy, Słowenia, Szwajcaria i Włochy. Na szczególną uwagę zasługują biblioteki Europy Środkowej i Wschodniej (Chorwacja, Czechy i Słowenia), które mimo ogromnych trudności pierwszy etap retrokonwersji mają w zasadzie za sobą. Książka powinna przyczynić się do tego aby biblioteki zachęcane przedstawionymi doświadczeniami, korzystając z ich praktycznych dokonań podjęły kroki w kierunku konwersji zbiorów. Najwięcej

danych dotyczących retrokonwersji zbiorów przedstawiono na przykładzie bibliotek niemieckich (łącznie 26 bibliotek), wśród których wyróżniono m.in. biblioteki uniwersyteckie, specjalne, publiczne. W obrębie każdej wyszczególnionej biblioteki w punkcie 1 zamieszczono ogólne dane dotyczące projektu retrokonwersji (nazwa i adres instytucji, telefon, fax, osoby z którymi można przeprowadzić konsultacje, informacje o rozpoczęciu projektu, metodzie konwersji, planowanym czasie zakończenia prac oraz finansowaniu). W punkcie 2 znajdziemy opis metody retrokonwersji (planowanie i koordynacja, podstawy konwersji, wyposażenie techniczne, personel niezbędny do przeprowadzenia tych prac, przebieg konwersji i jej wyniki oraz koszty).

Thomsen Elizabeth. Reference and collection development on the Internet — New York; London; Neal-Schuman Publishers, Inc., 1996. — 177 s. (How-to-do-it manuals; no. 66)

W sytuacji kiedy książka jest droga i dostęp do niej często utrudniony Internet spełnia ważną rolę jako dość tanie narzędzie ułatwiające dotarcie do informacji elektronicznej. Internet jest technologią powstałą z myślą o ułatwieniu połączenia wielu sieci różnych typów (lokalnych, miejskich, rozległych). Dzięki niemu wykorzystując wszystkie możliwe narzędzia można dotrzeć do olbrzymiej ilości bezpłatnej informacji (gazety elektroniczne, czasopisma, książki, informacje adresowe, bazy danych różnych dyscyplin, wreszcie katalogi bibliotek) i zaspokoić potrzeby intelektualne coraz bardziej wymagających użytkowników.

Przedstawiona publikacja to rodzaj doskonałego, praktycznego poradnika dla użytkowników Internetu, dla bibliotekarzy, którzy są niejako pośrednikami w uzyskiwaniu potrzebnych informacji. Przedstawia wiele programów umożliwiających dostęp do tej olbrzymiej ilości serwisów informacyjnych i zbiorów danych znajdujących się na lokalnym komputerze lub dowolnym innym serwerze udostęp-

niającym swoje zbiory. Wśród najpopularniejszych sposobów pozyskiwania informacji w sieci przedstawiono i udzielono szczegółowych wyjaśnień jak korzystać z takich narzędzi jak: poczta elektroniczna, USENET Newsgroups, gopher, World Wide Web (www). Książkę uzupełniają dwa dodatki bardzo pomocne bibliotekarzom pracującym w działach informacji. Pierwszy „The Virtual Vertical File” zawiera wykaz adresów internetowych różnych organizacji społecznych, różnorodnych problemów i tematów dotyczących różnych sfer życia współczesnych Amerykanów np. adopcja, alkoholizm, narkotyki, ochrona zwierząt, szereg adresów organizacji chroniących zdrowie itp.

Dodatek drugi „The List of Lists” przedstawia wybór adresów internetowych dotyczących sieci książkowej np. listy bestsellerów, nowości, podręczników, nagród literackich, wykazy książek na temat sportu, rekreacji, turystyki, zdrowia itp.

Zawiera również indeks alfabetyczny.

Feather John, Matthews Graham, Eden Paul. Preservation management: policies and practices in British libraries. Aldershot, Hampshire: Gower, 1996. — 174 s.

W ostatnim dziesięcioleciu daje się zauważyć ogromne zainteresowanie problemami ochrony, zabezpieczania i konserwacji zbiorów bibliotecznych. Na zniszczenie narażone są przede wszyst-

kim zbiory z XIX i pocz. XX wieku. Obecnie stosuje się odpowiednie metody produkcji papieru odkwaszonego, który tak łatwo nie ulega degradacji.

Autorzy książki John Feather (profesor na wydziale bibliotekoznawstwa i informacji Loughborough University, członek Library Association, kierownik Oddziału Rzadkiej Książki i członek podkomisji Ochrony, Konserwacji i Zabezpieczenia), Graham Matthews (wykładowca na tymże wydziale, doradca Narodowego Komitetu Ochrony Zbiorów w British Library), Paul Eden (pracownik naukowy na Loughborough University) przeprowadzili badania nad stanem zachowania zbiorów w bibliotekach brytyjskich. Rozesłali ankiety do 682 bibliotek uniwersyteckich, specjalnych i publicznych Anglii, Szkocji i Walii. Powróciło około 488 dokładnie wypeł-

nionych kwestionariuszy zawierających szczegółowe dane na temat ochrony i konserwacji zbiorów w tych bibliotekach. Na tej podstawie przeprowadzili analizy porównawcze i przedstawili ich wyniki jak również swoje stanowisko i zalecenia w sprawie postępowania ze zbiorami. Zwrócili też uwagę na konieczność szkolenia i wymiany doświadczeń a także konieczność współpracy z profesjonalnymi organizacjami zajmującymi się tym problemem. Książka zawiera 2 dodatki. Pierwszy to tekst ankiety, a drugi to przegląd działań dotyczących ochrony zbiorów w Anglii w układzie chronologicznym od roku 1982 do 1994. Zawiera również indeks przedmiotowy.

Inne nowości

Beghtol Clare. The classification of fiction: the development of a system based on theoretical principles. — Metuchen, N. J.; London: Scarecrow Press, 1994. — 366 s. ISBN 0-8108-2828-6

Berufsbild und Selbstverständnis der Bibliothekare in Deutschland 1994 [erarb. und hrsg. von Jörg Arndt et al.] — Berlin: Deutsches Bibliotheksinstitut, 1995. — 157 s. (Dbi-Materialien; 141) ISBN 3-87068-941-2

Cristiano Flavia. Figure dell'antiquariato librario e dell'editoria romana tra otto e novecento. — Manziana (Roma): Vecchiarelli, 1995. — 89, 168 s. ISBN 88-85316-60-7

Metz Ray E., Junion-Metz Gail. Using the World Wide Web and creating home pages. New York; London: Neal-Schuman Publishers, Inc., 1996. — 269 s. (How-to-do-it manuals for librarians; no. 67) ISBN 1-55570-241-4

PrévotEAU Marie-Hélène, Utard Jean-Claude. Manuel de bibliographie générale. — Paris: Édit. du Cercle de la Librairie, 1995. — 311 s. ISBN 2-7654-0578-6

Schwartzburg Susan Garretson. Preserving library materials: a manual. 2nd ed. — Metuchen, N. J.; London: Scarecrow Press, 1995. — 503 s. ISBN 0-8108-2855-3

Stephens Andy. The history of the British National Bibliography: 1950-1973. — Boston Sa: The British Library, 1994. — 159 ss. ISBN 0-7123-1069-X

Oprac. *Hanna Kęsicka*

Publikacje nadesłane

Wydawnictwa zwarte

Izabela Nagórska: Bibliografia publikacji pracowników dzielnicowych i rejonowych bibliotek publicznych Łodzi 1946-1997. Łódź: ZO SBP 1997

Konstanty Prożogo: Medalce chetmskie. T. II 1983-1996.

Chetm: WBP, Muzeum Okręgowe, ZO SBP 1997

Konstanty Prożogo: Patroni ulic Chetma. Chetm: WBP, ZO SBP 1997

Tadeusz Zarzębski: Biblioteka Rzeczypospolitej. Warszawa: BN 1997

Wydawnictwa ciągłe

Aktualności Telewizyjne 1997 nr 12 i 1998 nr 1

Bibliotekarz Poznański 1997 nr 12

Bibliotekarz Radomski 1997 nr 4

Bibliotekarz Zachodniopomorski 1997 nr 4

Książnice a Informacje 1998 nr 1

Megaron 1998 nr 1

Notes Wydawniczy, 1998 nr 1

Rocznik Chetmski T. 3. 1997

(jw)

DO AUTORÓW

Redakcja uprzejmie prosi Autorów nadsyłających teksty do druku o podawanie następujących danych:

1. Imię i nazwisko

2. Data i miejsce urodzenia

3. Imiona rodziców

4. Adres zamieszkania

5. Adres urzędu skarbowego

6. Nr PESEL

Strachy na Lachy

Świetłana przyszłość?

Z coraz większym brakiem zapachu zasiadam do pisania kolejnych felietonów. „*Difficile est satiram non scribere*” – mawiali starożytni Rzymianie, co można rozumieć w ten sposób, iż jest tak paskudnie, że nie można powstrzymać się od sarkastycznego piętnowania otaczającej rzeczywistości. Ale jeśli sytuacja, w której „trudno nie pisać satyry” utrzymuje się przez czas aż nadto długi, „*satiram scribere*” po prostu się nie chce.

W chwili, gdy to piszę (schyłek marca '98), naczelnym problemem polskiej polityki wewnętrznej jest administracyjny totalotek, w którym trzeba zgadnąć, ile z 49 ulegnie skreśleniu, a ile pozostanie: 12, 13, 17, 25 czy może jeszcze więcej (bo mniej, to chyba nie).

Zmiany podziału administracyjnego i systemu zarządzania państwem w okresie powojennym zawsze wywierały bezpośredni i przemożny wpływ na stan polskiego bibliotekarstwa publicznego. Raz jeden – wpływ korzystny (zmiana gmin na gromady, która spowodowała po 1954 r. gwałtowny przyrost liczby placówek), zazwyczaj, a zwłaszcza w latach 1974-1975 i 1989-1990, zdecydowanie niekorzystny. Przy tym szkody, jakie spowodowała likwidacja bibliotek powiatowych wskutek reformy E. Gierka, nie były nieuniknione. Wiele instytucji, np. Straż Pożarna, służba zdrowia, służby agrotechniczne i kilka innych, zdołały zachować dawne struktury powiatowe pod nazwami „rejonów”, z których większość funkcjonuje do dziś. Bibliotekarzy nikt o zdanie nie pytał, a ci, którzy bez pytania usiłowali utrzymać pod różnymi nazwami rudymenty bibliotek powiatowych, zostali w ciągu kilku lat przywołani do porządku.

Usamorządowienie bibliotek stopnia podstawowego na przełomie lat 80. i 90, także odbyło się bez pytania bibliotekarzy o to, jak sobie wyobrażają nową organizację sieci. A szkoda, bo kilka pomysłów na funkcjonowanie w warunkach samorządności lokalnej opracowali oni jeszcze w czasach, gdy posądzenie o sympatie dla „samorządnej Rzeczypospolitej” było ciężkim zarzutem ideologicznym. Efekty takiego nie skonsultowanego z zainteresowanymi profesjonalistami usamorządowienia są wprawdzie tu i ówdzie godne pozazdroszczenia, ale generalnie to jednak polecały prawie wszystkie punkty biblioteczne oraz co dziesiąta biblioteka i filia. A tak około jednej trzeciej wegetuje

w stanie przedagonalnym, bez dopływu świeżej krwi, jaką są dla publicznej księżnicy nowe książki.

Czeka nas (być może) przywrócenie powiatów. Ale to wcale nie znaczy, że także bibliotek powiatowych. Nie znaczy też, że takich bibliotek nie będzie. Nie znaczy też, że jeśli będą, to na sensownych zasadach organizacyjnych. Po prostu wiemy tyle tylko, że nic na ten temat nie wiemy. Krążą fantastyczne domysły i zwykłe plotki.

W najnowszym, trzecim już bodaj projekcie nowelizacji uchwalonej niedawno (ale przez poprzedni, niesłuszny Parlament), nowej (?) ustawy o bibliotekach, proponuje się tylko i wyłącznie wprowadzenie zapisów zezwalających organizatorowi (czyli gminie) na łączenie bibliotek z innymi bibliotekami oraz innymi instytucjami kultury, w dowolne praktycznie konfiguracje. A także na ich likwidację. I słusznie, bo do biblioteki, która od dziesięciu lat nie dostała żadnych nowości wydawniczych i tak nikt nie zagląda, chyba po cudem ocalale w nowych spisach, „kanoniczne” lektury szkolne.

W numerze 12 „Polityki” ukazał się reportaż Ewy Wilk o niejakiej Świetlane, urodzonej w Brześciu, rzutkiej kobiecie z rosyjskim paszportem, która na Stadionie Dziesięciolecia³¹ w Warszawie prowadzi „szczęki biblioteczne”, czyli komercyjną wypożyczalnię książek i kaset w języku rosyjskim. Jak pisze Ewa Wilk, u Świetłany można dostać wszystko: kryminały i biografie lady Diany, ale i Achmatową, Bułhakowa, Dostojewskiego, Kunina, Lermontowa, Sołżenicyna, Tolstoja, a nawet różne cymelia, które sprowadza na specjalne zamówienie. I ponoć nieźle z tego żyje.

Do dzieła, Koleżanki i Koledzy! Po kolejnym losowaniu (pardon, głosowaniu), którego wyniki (liczba trafnych skreśleń z 49) będą zapewne w dniu opublikowania tego felietonu powszechnie znane, czeka Was świetłana przyszłość. Tym bardziej, że wskutek ograniczenia ruchu granicznego ze Wschodem, bazarowe szczęki znacznie staniały.

Jerzy Maj

PRZYPIS:

³¹ Notabene, warto pomyśleć o zmianie nazwy na „Bazar Dziesięciolecia”. Okrągła rocznica obiektu w nowej, liberalnej funkcji — tuż tuż.

Bibliotekarz o bibliofilstwie i bibliomanii

W książeczce „Pytasz jaki jestem? czyli Grzegorza Matuszaka rozmowy z Michałem Kuną” (Łódź 1993) prezes Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki Grzegorz Matuszak zadał swemu rozmówcy Michałowi Kunie (1923-1994), wybitnemu łódzkiemu bibliotekarzowi, księgoznawcy, bibliofilowi i edytorowi, wieloletniemu wicedyrektorowi Biblioteki Uniwersyteckiej, pytanie:

— Jest takie popularne powiedzenie, że bibliofil książki zbiera, ale ich nie czyta. Co sądzisz o tym? Przecież ludzie, którzy gromadzą starodruki, a nawet publikacje XIX-wieczne, dumni są nie z przyswojonej sobie treści tych książek, często dość już anachronicznej, ale z samego faktu ich własności. Każdy bibliofil chce obiekt swojego pożądanego — upatrzoną książkę mieć tylko dla siebie, więc może bibliofilstwo jest bardziej pasją posiadania książek niż zainteresowania myślami i wartościami, które były powodem ich napisania i opublikowania? Jaki jest Twój punkt widzenia na tę kwestię?

Michał Kuna, miłośnik książek i zawartego w nich piękna, odpowiedział:

— Zgadzam się z Tobą, zresztą kiedyś już o tym rozmawialiśmy i to nie raz i nie dwa razy, że granica między bibliofilstwem a bibliomanią jest trudna do wyznaczenia. Bibliomanem jest każdy, kto jest owładnięty pasją posiadania książek jako przedmiotów. Mogę Ci wskazać ludzi, którzy byli bibliomanami dlatego, że chcieli mieć za wszelką cenę na przykład pierwsze wydania powieści XIX-wiecznych i nic więcej już ich nie interesowało w związku z tymi książkami. W pogoni za brakującym tomikiem wydawali na aukcjach pokaźne sumy. Mnie jest to obce. Bibliomanię uważam za szczególnego rodzaju dewiację psychiczną i z rezerwą odnoszę się do ludzi dotkniętych tą przypadłością.

Ja nie jestem bibliofilem ortodoksyjnym, kolekcjonerem, ale jeśli mam do wyboru książkę, która jest mi z różnych względów potrzebna, to zwracam uwagę i wybieram taką, która ma pewne cechy nabyte: dedykację, ekslibris, oprawę dodaną przez historię w trakcie krążenia książki wśród ludzi. Patrę nie tylko na treść, ale również i w jaki sposób ta treść jest przekazana.

Kot i mysz

Złapał kot mysz przy książce: „Co robisz?!” Wklopcie Rzekła biedna: „Jem książkę: źle pisze o kocie.” „A, największa zbrodniarcko!” – krzyknął kot z zapalem –

„Wolność druku przestrzegam w moim państwie całym; Ty ją niszczysz!” I zaraz zjadł ją dla przykładu. Gdyś myszką w kocich łapkach – dojdiesz ty z nim ładu.

Antoni Gorecki: Bajki i poezje nowe. Paryż 1839

Dobry przykład

Za granicą wielkie księżnice publiczne mają na celu nie tylko dostarczać chętnym książek do studiów, ale nadto ułatwiać im te studia i — zachęcać do nich.

W Londynie, w mgliste i słotne wieczory jesienne i zimowe tłumy cisną się do British Museum wiedząc, że tam, bez wyjątku za jednego pensa będą mogły spędzić kilka godzin w sposób jak najmiłszy i najszlachetniejszy. Oprócz dzieł we wszystkich językach, dostarczanych śpiesznie i uprzejmie, przynajmniej znajduje tam wygodny fotel, także biurko z szufladkami, półkę, książki i przybory do pisania — wszystko w pięknej, dobrze przewietrzanej, ogrzanej i elektrycznością oświetlonej sali.

Iluż woli przepędzać wieczory w takiej bibliotece, niż w brudnej tawernie, lub nawet we własnym, często mrocznym i zimnym mieszkaniu. Dzięki temu najszerze masy przywykają do czytania — i książka staje się taką niezbędną potrzebą każdego bez wyjątku Anglika, jak chleb, woda i mydło.

I nam starać się trzeba zbliżyć do tego ideału. Daleki on, to prawda, ale zdobycie go od nas wyłącznie zależy.

Wiktor Gomulicki: Pogadanka. „Kraj” 1906 nr 39

Przy książeczce

*Zosia panienką jest już nielada,
Wie nawet, jak się literki składa,
Do stu bez myłki liczyć już umie,
I najtrudniejszy wierszyk rozumie.*

*Jakże serdecznie tej uczoności
Młodsza Marynia siostrze zazdrości!
Lecz zazdrość, Maniu, to brzydka wada,
Trzeba się uczyć, to trudna rada!*

Dla polskich dzieci. Wybór pism wierszem Władysława Bełzy. Lwów 1912

Rachunki

Stały czytelnik „Pyłków” Janusz N. nadesłał mi wycinek z „Głosu Wielkopolskiego” z dnia 17 kwietnia 1991 r., zatytułowany „Coś dla księgowych”, zawierający „Rachunek za roboty w czasie restau-

racji kościoła świętokrzyskiego”, rzekomo przedłożony królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu, a wydobyty z Archiwum Książąt Czartoryskich w Krakowie:

1. Za przerobienie brody Bogu Ojcu	złp	6.00
2. Za konia pod świętego Jerzego	złp	30.00
3. Za trzy gołe dziewice dla św. Mikołaja	złp	50.00
4. Za skórę nową dla św. Augustyna	złp	10.00
5. Za skrzypce dla św. Wolfganga	złp	6.00
6. Za przyprawienie rogów Mojżeszowi	złp	6.00
7. Za wyczyszczenie św. Jadwigi z przodu i tyłu	złp	4.00
8. Za dorobienie dziecka św. Elżbiecie	złp	8.00
9. Za zrobienie diabła pod św. Michała	złp	7.00
10. Za zalepienie dziury św. Barbarze	złp	15.00
11. Za wyłoczenie gałek św. Jackowi	złp	1.00
12. Za dorobienie ogona św. Duchowi	złp	1.00
13. Za dorobienie nogi św. Łazarzowi	złp	2.00
	razem	złp 154.00

Dziękując Szanownemu Korespondentowi, śpieszę poinformować, że podobne humorystyczne „rachunki” znaleźć można w rękopiśmiennych staropol-

skich sylwach szlacheckich, a i w XIX wieku nie należały do rzadkości, czego dowodem rzekomo autentyczny rachunek szewca, zamieszczony w „Encyklopedii humoru” Michała Wołowskiego (Warszawa 1891):

Za podzyłowanie syna	1
za podszycie ojca	3
za podkucie pana Feliksa	k. 40
Za wszystkich trzech panów razem	4 k. 40

A przy okazji: „księgowy” wystawiający rachunek za roboty w czasie restauracji kościoła świętokrzyskiego pomylił się o złotych polskich osiem, na swoją oczywiście korzyść, zaś żurnalista „Głosu” nie dostrzegł tego drobnego szczegółu.

Kłopoty z bibliofilem

Uczony nasz Tadeusz Czacki, sławny założyciel tak słynnego do niedawna Liceum Krzemienieckiego, bardzo był zajęty książkami i więcej z nimi jak ze swoją żoną się pieścił. Z tego powodu rzekła raz pani Czacka: „Wolałabym być książką niżeli żoną Czackiego.”

„Rozmaitości” 1832

Andrzej Kempa

Ukazuje się od maja 1992 r.

Notes

wydawniczy

W każdym numerze:

- zapowiedzi wydawnicze
Centrum Informacji o Książce
- największy w kraju, liczący około 1000 tytułów zestaw nowości wydawniczych
- bestsellery hurtowni - cykliczna analiza wyników sprzedaży w największych firmach dystrybucyjnych
- publicystyka poświęcona problemom ruchu wydawniczego
- kronika: co słyszeć w branży?
- problemy bibliotek

Adres redakcji: 00-849 Warszawa, ul. Pereca 13/19 m. 713

**MIESIĘCZNIK
WYDAWCÓW,
KSIĘGARZY,
BIBLIOTEKARZY,
HURTOWNIKÓW**

**I WSZYSTKICH
ZAINTERESOWANYCH
RYNKIEM KSIĄŻKI**

oferujemy prenumeratę

tel./fax 624-84-24

Rozmowy o zarządzaniu

O podejmowaniu decyzji

Podejmowanie decyzji jest sztuką, którą trzeba opanować i ćwiczyć się w niej, zawsze sprawdzając stopień trafności wcześniejszych decyzji. Ta weryfikacja trafności własnych decyzji może być dokonywana zawsze *post factum* i dla podjętej decyzji nie ma ona już znaczenia. Ale może mieć znaczenie dla naszych decyzji następnych, bo wzbogaca nas o wnioski i doświadczenia płynące z poczynań wcześniejszych.

Z obserwacji wynika, że decyzje są podejmowane nazbyt często bez liczenia się z przesłankami merytorycznymi, co wynikać może ze zwyczajnej niewiedzy lub świadomego kierowania się innymi kryteriami. Pół biedy kiedy podstawą jest intuicja, która zawsze w jakimś stopniu opiera się na wiedzy o przedmiocie decyzji i własnym doświadczeniu. Jeśli jednak wiedza o przedmiocie decyzji jest niewielka, a wyobrażenia stanowi tamę dla przewidywania możliwych skutków podejmowanej decyzji, łatwo zafundować sobie konfuzję i konieczność wycofania się z podjętego kroku, co autorytetu nie umacnia, ale jest lepsze od uporczywego obstawania przy złej decyzji.

Wyższy stopień trafności podejmowania decyzji zapewnia wiedza o tego rodzaju czynności, która potrzebna jest każdemu kierownikowi, w którego zakresie zadań uprawiania decyzyjne są przewidziane. Trzeba więc wiedzieć, że podejmowanie decyzji to proces, nie zaś natchnienie czy rzucanie monetą na tak lub nie. Składa się on niejako z czterech naturalnych etapów. Zapominanie o którymkolwiek z nich powoduje, że decyzja jest funta kłaków warta.

Jeśli więc mamy podjąć jakąś decyzję, to musimy określić i rozpoznać nasz problem (zdefiniować go — I etap). Zwykle jakąś wiedzę o danym problemie mamy, choć na ogół jest ona niekompletna. Musimy więc uzupełnić naszą wiedzę, zbierając możliwie kompletne informacje w danej sprawie. Powinniśmy głęboko wniknąć w istotę naszego problemu, jego uwarunkowania i stwierdzić, czy nie mamy do czynienia z problemem pozornym, bo ten realny może tkwić w czymś zupełnie innym.

Określenie naszego problemu musimy rozpocząć od rozpoznania sytuacji, z której on wyrasta. Własne obserwacje mogą nam dostarczyć informacji, że na przykład pracownicy są przepracowani (wszyscy lub na niektórych stanowiskach pracy), że kolejki ustawiają się w wypożyczalni lub przed czytelniami. Nasi współpracownicy mogą nas informować, że koszty funkcjonowania biblioteki solidnie nadzarpnęły nasz budżet lub że nasiliły się skargi czytelników i wzrasta ich niezadowolenie z jakości naszych usług. Mogą też docierać z otoczenia informacje o wzrastającej liczbie studentów chcących korzystać z naszych zbiorów i usług albo o cięciach budżetowych, które zmieniają naszą sytuację finansową. Wszystkie te i podobne informacje pozwalają nam określić sytuację, to jest ustalić fakty, oddzielić problemy realne od pozornych, określić kto jest uwikłany w te problemy i jakie są opinie zainteresowanych.

Nie wahajmy się odwołać do naszych współpracowników o pomoc w gromadzeniu potrzebnych informacji, o ich opinie na dany temat. Łatwiej nam będzie wówczas wypracować projekty rozwiązań (II etap). Z zasady każdy problem może być rozwiązany na różne sposoby, a w każdym razie można go próbować rozwiązać w różny sposób.

Włączenie współpracowników do myślenia o możliwych rozwiązaniach pomnaża propozycje rozwiązań i skłania do przemyślenia dodatkowych aspektów sprawy, które mogą umknąć naszej uwadze, a które mogą się okazać istotne dla rozwiązania naszego problemu. Pożytecznymi technikami generowania projektów rozwiązań mogą się okazać zorganizowane burze mózgów i różne formy zachęcania współpracowników do twórczego zespołowego myślenia. Z zasady, aby wartościowe projekty rozwiązań mogły zostać przedstawione, niezbędne jest przewyciężenie różnego rodzaju blokad ograniczających nam twórcze myślenie. Trzeba więc zdawać sobie sprawę z występowania blokad czy też zahamowań wynikających z uwarunkowań percepcyjnych (np. nasza skłonność do postrzegania problemu w izolacji od innych z nim powiązanych, postrzeganie głównie tego co chcemy dostrzec, powierzchowne i jednostronne dostrzeganie problemu), kulturowych i środowiskowych (np. awersja do zmian; przeświadczenie, że próby twórczego myślenia są jedynie stratą czasu; przywiązanie do metod tradycyjnych) oraz emocjonalnych (np. strach przed ryzykiem, niepewnością i zamieszaniem w okresie dokonywania zmian, niezdolność do generowania nowych idei i pomysłów). Eliminacja owych blokad wymaga od kierownika ich dostrzegania i systematycznego zwalczania.

Im więcej sformulowano projektów rozwiązania danego problemu, tym większe mamy szanse na wybór najlepszego rozwiązania (III etap) i na podjęcie trafnej decyzji. Będzie się ona sprowadzała do wyboru jednej propozycji spośród zgłoszonych, co nie wyklucza możliwości pracy nad dalszą modyfikacją wybranego rozwiązania. Wybrane rozwiązanie musi odpowiadać trzem podstawowym kryteriom: po pierwsze — musi być właściwe, a więc stanowić rzeczywiste rozwiązanie naszego problemu, po drugie — musi być wykonalne i możliwe do przeprowadzenia w danej bibliotece, po trzecie — musi być zgodne z oczekiwaniami czytelników i zaakceptowane przez nich. Dokonując wyboru odpowiedniego rozwiązania, a więc podejmując stosowną decyzję, powinniśmy uwzględnić skalę finansową decyzji, wszystkie „za i przeciw”, opinie czytelników, adekwatność decyzji do istniejącej sytuacji i przyjętych standardów oraz skutki finansowe tej decyzji.

Wybór rozwiązania naszego problemu nie kończy procesu decyzyjnego, chociaż w praktyce niekiedy zapomina się o tym, i w rezultacie, po jakimś czasie, okazuje się, że skutki podjętej decyzji są zerowe. Niezbędne jest jeszcze wprowadzenie decyzji w życie (IV etap), czyli jej implementacja. Musi ona obejmować: po pierwsze — przewidywanie konsekwencji decyzji, czyli jej możliwe wszystkich skutków przewidywanych i nieprzewidywalnych, po drugie — pozyskanie zaufania i zaangażowania otoczenia i współpracowników do danej decyzji, po trzecie — pozyskanie potrzebnych do wprowadzenia w życie decyzji ewentualnie potrzebnych dodatkowych etatów i pracowników, pieniędzy i czasu, po czwarte — monitorowanie, czyli obserwowanie funkcjonowania przyjętego rozwiązania, by odpowiednio reagować, gdy przynosi ono efekty różniące się z oczekiwaniami. Ale to już pole do ewentualnie następnych decyzji...

Jan Wołosz

Przepisy prawne

A. PRZEPISY OGÓLNE

Bezpieczeństwo i higiena pracy

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Dz. U. nr 129 poz. 844.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy. Dz. U. nr 109 poz. 704.

Ochrona danych osobowych

Ustawa z dnia 29 stycznia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Dz. U. nr 133 poz. 883.

„Każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych” (art. 1 ust. 1). W rozdziale IV zawarto szczegółowe przepisy w sprawie „Prawa osoby, której dane dotyczą”.

Ulgowe opłaty za wstęp do muzeów

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 1997 r. w sprawie określenia grupy osób, którym przysługuje ulga w opłatach lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych. Dz. U. nr 130 poz. 854.

Ulgowe opłaty dotyczą m.in.: nauczycieli, uczniów, studentów, emerytów i rencistów oraz osób odznaczonych odznaką „Zasłużony działacz kultury”.

Wykazy aktów prawnych

Wykaz obowiązujących ustaw z zakresu szkolnictwa wyższego i oświaty ogłoszonych w Dzienniku Ustaw według stanu na dzień 1 października 1997 r. Dz. Urz. Min. Eduk. Narod. z 1997 r. nr 10 poz. 43 s. 1.

Wykaz obowiązujących rozporządzeń Rady Ministrów i Prezesa Rady Ministrów z zakresu szkolnictwa wyższego i oświaty ogłoszonych w Dzienniku Ustaw według stanu na dzień 1 października 1997 r. Dz. Urz. Min. Eduk. Narod. nr 10 poz. 43 s. 2.

Wykaz obowiązujących zarządzeń z zakresu działania b. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i b. Ministra Oświaty i Wychowania oraz z zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej ogłoszonych w Monitorze Polskim według stanu na dzień 1 października 1997 r. Dz. Urz. Min. Eduk. Narod. nr 10 poz. 43 s. 8.

Wykaz obowiązujących resortowych aktów prawnych z zakresu działania b. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i b. Ministra Oświaty i Wychowania oraz z zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa według stanu na dzień 1 października 1997 r. Dz. Urz. Min. Eduk. Narod. nr 10 poz. 43 s. 11.

B. PRZEPISY BIBLIOTECZNE

Biblioteki naukowe

Uchwała Nr 29/97 Komitetu Badań Naukowych z dnia 10 października 1997 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania środków finansowych na dofinansowywanie podmiotów działających na rzecz nauki. Dz. Urz. Kom. Badań Nauk. nr 9 poz. 30.

Kryteria te dotyczą również „prenumeraty czasopism naukowych”, „gromadzenia, konserwacji i opracowywania zasobów bibliotek naukowych oraz informację biblioteczną”, a także działania w zakresie tworzenia baz danych i upowszechniania informacji. Wnioski o dofinansowanie

składać mogą naczelne i centralne organy administracji rządowej, Polska Akademia Nauk i Polska Akademia Umiejętności — „w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, którego wniosek dotyczy”.

Biblioteki PAN

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 13 października 1997 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników placówek naukowych, pomocniczych placówek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk. Dz. U. nr 128 poz. 838.

Przepisy rozporządzenia dotyczą także: bibliotekarzy dyplomowanych, dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej oraz „pracowników działalności podstawowej zatrudnionych w bibliotekach”.

Biblioteki publiczne

Obwieszczenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 12 września 1997 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Dz. U. nr 110 poz. 721.

W załączeniu jednolity (uwzględniający wszelkie zmiany) tekst ustawy z dnia 25 października 1991 r.

Centralna Biblioteka Statystyczna

Zarządzenie Nr 13 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 października 1997 r. w sprawie statutu Centralnej Biblioteki Statystycznej im. Stefana Szulca. Dz. Urz. GUS nr 13 poz. 102.

W załączeniu tekst statutu.

Centralny Ośrodek Informatyki Statystycznej

Zarządzenie Nr 14 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 października 1997 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań i organizacji Centralnego Ośrodka Informatyki Statystycznej w Warszawie. Dz. Urz. GUS nr 13 poz. 103.

Ośrodek m.in. prowadzi obsługę techniczną Centralnego Informatorium Statystycznego.

Informacja naukowa

Uchwała Nr 19/97 Komitetu Badań Naukowych z dnia 20 czerwca 1997 r. w sprawie powołania opiniodawczo-doradczego Zespołu do Spraw Upowszechniania Nauki i Informacji Naukowej. Dz. Urz. Kom. Badań Nauk. nr 6 poz. 20.

Do zadań Zespołu m.in. należy opiniowanie rozwiązań prawnych ekonomicznych i organizacyjnych regulujących „obieg informacji naukowej, dostęp do zasobów informacji, kształtowanie społecznej kultury informacyjnej.

Zawód bibliotekarski

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 grudnia 1997 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Dz. U. z 1998 r. nr 4 poz. 9.

„Klasyfikacja zawodów określa zawody i typy szkół, w których może odbywać się kształcenie” (§ 1 ust. 2). Stanowisko „bibliotekarz” umieszczono pod symbolem 414 [01], a „Technik informacji naukowej” — 414 [03]. Rozporządzenie jest aktem wykonawczym do przepisów art. 24 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. nr 67 poz. 329).

TeZar

Spis treści

Contents

Od redaktora	1
Artykuły	2
Henryk SUCHOJAD: Jak biblioteki akademickie mogą służyć integracji Polski ze Wspólnotami Europejskimi	2
Lucyna Anna BIELICKA: Dziewięćdziesiąt lat UKD W Polsce	5
Jadwiga SADOWSKA: Realizacja zaleceń IV Narady Bibliografów w Instytucie Bibliograficznym Biblioteki Narodowej	8
Teresa TUROWSKA: Nowe tablice UKD	10
Jolanta Ewa BESKA: Przebieg komputeryzacji w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Słupsku	13
Władysław MICHNAL: „Salon literacki” Książnicy Pomorskiej w Szczecinie	15
Z kraju	17
XVI Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych (Renata SŁAWIŃSKA, Teresa TRZCIANOWSKA)	17
Konferencja nt. języka haseł przedmiotowych KABA (Grażyna M. WILCZYŃSKA)	18
Z zagranicy	19
Sprawozdanie z VI Międzynarodowego Sympozjum BOBCATSSS (Wanda CISZEWSKA)	19
Z Warszawy i regionu	20
Wrażenia z pobytu w bibliotekach Estonii (Anna RASZYŃSKA, Hanna OSIŃSKA-SZYMAŃSKA)	20
Doniesienia	23
Przegląd publikacji	26
Z oficyny SBP — kompletny informator (Andrzej JOPKIEWICZ)	26
Sygnaly o nowych publikacjach (Hanna KĘSICKA)	27
Publikacje nadesłane (jw)	28
Strachy na Lachy	29
Świetlana przyszłość? (Jerzy MAJ)	29
Pyłki (Andrzej KEMPA)	30
Rozmowy o zarządzaniu	32
O podejmowaniu decyzji (Jan WOŁOSZ)	32
Przepisy prawne (TeZar)	33
From the Editor	1
Articles	2
Henryk SUCHOJAD: How May Academic Libraries Serve Poland's Integration with the European Communities	2
Lucyna Anna BIELICKA: 90 years of UDC in Poland	5
Jadwiga SADOWSKA: Implementation of Recommendations of the 4th Bibliographers' Meeting at the National Library's Bibliographic Institute	8
Teresa TUROWSKA: New UDC Tables	10
Jolanta Ewa BESKA: Automation at the Voivodship and Municipal Public Library in Słupsk	13
Władysław MICHNAL: A Literary Salon of the Książnica Pomorska Library in Szczecin	15
Domestic News	17
The 16th Conference of Medical Libraries (Renata SŁAWIŃSKA, Teresa TRZCIANOWSKA)	17
Conference on KABA subject headings system (Grażyna M. WILCZYŃSKA)	18

Foreign News	19
The 6th International BOBCATSSS Symposium (Wanda CISZEWSKA)	19
Warsaw and Regional News	20
Impressions from the Stay in Libraries of Estonia (Anna RASZYŃSKA, Hanna OSIŃSKA-SZYMAŃSKA)	20
Reported News	23
Survey of Publications	26
PLA Publications — A Comprehensive Guide (Andrzej JOPKIEWICZ)	26
Signals of New Publications (Hanna KĘSICKA)	27
Books Received (jw)	28
Empty Threats	29
A Bright Future? (Jerzy MAJ)	29
Stardust (Andrzej KEMPA)	30
Let's Talk About Management	32
Considering Decision-Masking (Jan WOŁOSZ)	32
Legal Regulations (TeZar)	33

Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy

Komitet Redakcyjny: Lucjan BILIŃSKI, Marcin DRZEWIECKI (przewodniczący), Bolesław HOWORKA, Janina JAGIELSKA, Stanisław KRZYWICKI, Irena SUSZKO-SOBINA, Józef ZAJĄC

Redaktor naczelny: Jan WOŁOSZ. Sekretarz Redakcji: Andrzej JOPKIEWICZ. Tłum. na jęz. angielski: Katarzyna DIEHL

WYDAWNICTWO

Dyrektor Wydawnictwa — Janusz NOWICKI tel. 827-52-96. Konto SBP: Bank Gdański IV O/Warszawa Nr 10401019-4040-132

WARUNKI PRENUMERATY

1. Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są tylko na okresy kwartalne. Cena prenumeraty krajowej na II kw. 1998 r. wynosi zł 13,50, a cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

2. Wpłaty na prenumeratę:

— na teren kraju: przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Dostawa egzemplarzy następuje w uzgodniony sposób;

● przyjmuje „RUCH” S.A. Oddział Warszawa 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, Konto: PBK XIII Oddział Warszawa 370044-1195-139-11, zapewniając dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.

● na zagranicę: „RUCH” S.A. Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, Konto: PBK XIII Oddział W-wa 370044-1195-139-11. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

3. Terminy przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę: do 5.03. — na I kwartał roku następnego, do 5.06 — na II kwartał, do 5.09 — na III kwartał, do 5.12 — na IV kwartał.

Ark. druk. 2,50. Papier offset. kl. III, 70 g. B1. Adjustacja, skład i tamanie: EWA KOSSOWSKA

Druk i oprawa: Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8.

ISSN 0208-4333. Indeks 352624

Szanowni Państwo!

Komputer w bibliotece jest dziś niezbędny!

Przygotowanie i zrealizowanie procesu informatyzacji wymaga doświadczenia, poczynając od wyboru sprzętu i oprogramowania, a kończąc na ustaleniu właściwej organizacji pracy. Dlatego firma **SOKRATES-software** producent Zintegrowanego Systemu Informatycznego dla Bibliotek

SOWA®

oferuje Państwu nie tylko specjalistyczne oprogramowanie, ale również wiedzę i doświadczenie z ponad **350 instalacji**. Z naszego systemu korzysta codziennie kilkanaście tysięcy bibliotekarzy i czytelników pracując na kilku tysiącach komputerów. Wielu z naszych użytkowników posiada już całość zbiorów w katalogu komputerowym. Biblioteki te są wizytówką regionu i środowiska oraz spotykają się z uznaniem w całym kraju. Stają się coraz bardziej atrakcyjne dla czytelników. Szybkość i łatwość wyszukiwania informacji, zautomatyzowany proces wypożyczeń, emisji dokumentów, rozliczeń i statystyk to wymierne korzyści odczuwane przez pracowników tych bibliotek.

Proponujemy Państwu:

DORADZTWO

- nasze doświadczenie pomaga użytkownikom w planowaniu i organizacji procesu informatyzacji.
- gwarantujemy umową nadzór wdrożeniowy i stałą gotowość serwisową,
- zespół doświadczonych bibliotekarzy - użytkowników systemu oraz pracowników firmy prowadzi szkolenia obsługi SOWY zarówno na miejscu w bibliotece jak i na organizowanych m. in przez CUKB kursach komputerowych,

NASZE OPROGRAMOWANIE

- po 6 latach współpracy z bibliotekami dysponujemy pakietem programów, który zapewnia kompleksową informatyzację każdej biblioteki.
- nasze oprogramowanie WWW umożliwia udostępnianie katalogów biblioteki dla użytkowników na całym świecie,
- zespół specjalistów naszej firmy zajmujący się rozwojem oprogramowania daje gwarancję, że SOWA dotrzyma kroku najnowszym tendencjom w dziedzinie informatyki i że będziemy mogli instalować Państwu wersje coraz nowocześniejsze.
- ceny systemu w pełni dostosowane do możliwości polskich bibliotek pozwalają na rozpoczęcie informatyzacji nawet w przypadku chwilowego braku funduszy. Od 1996r oferujemy bibliotekom oprócz systemu ratalnego formę sprzedaży z odroczoną płatnością.
- bibliotekom, których pracownicy chcą dokładnie zapoznać się z SOWĄ udostępniamy czasowo, nieodpłatnie pełną wersję eksploatacyjną systemu.

WZORCOWE KATALOGI

- katalogi komputerowe najlepszych i najdłużej współpracujących z nami użytkowników umożliwiają nowym bibliotekom znaczne skrócenie czasu tworzenia własnych katalogów.
- nasze konwertery umożliwiają łatwą wymianę danych (MARC-BN, USMARC i in.) z użytkownikami systemów bibliotecznych pracujących w różnych formatach.

Wśród użytkowników SOWY będzie Wam najłatwiej pokonać kolejne etapy wdrażania systemu informatycznego

tel. 0-61 847-46-90, 847-57-49, 841-00-13, 841-04-15

e-mail: sokrates@man.poznan.pl

60-592 Poznań, ul. Cienista 3/2

<http://arcadia.tuniv.szczecin.pl/sowa/sowa.html>

<http://www.ml.usoms.poznan.pl/sowa.html>

<http://bg.ar.wroc.pl/sowa/ss-en00.html>

<http://bg.ar.wroc.pl/sowa/ss-pl00.html>

<http://bg.awf.wroc.pl/sowa/sowa.html>

Systemy zabezpieczania zbiorów bibliotecznych

Od 25 lat firma 3M jest światowym liderem w dziedzinie zabezpieczania zbiorów bibliotecznych. Nasze systemy projektowane są w ścisłej współpracy i w oparciu o wskazówki bibliotekarzy. Systemy 3M chronią cenne księgozbiory w ponad 20 000 bibliotek, co stanowi 75% światowych instalacji systemów bibliotecznych.

W Polsce systemy 3M zainstalowane są między innymi w Akademiach Ekonomicznych w Krakowie, w Katowicach i we Wrocławiu oraz w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

3M Poland Sp. z o.o.
Systemy Zabezpieczania
Zbiorów Bibliotecznych
ul. Berna 57 a, 01-244 Warszawa
tel. (022) 632 88 15, fax (022) 632 45 35

3M *Innowacje*

System zarządzania pracą BIBLIOTEKI

Co-liber

W wersji
Windows

- Oferuje kompleksową obsługę informatyczną biblioteki odpowiadającą Polskim Normom.
- Automatyzuje procesy ewidencji zasobów (książki, czasopisma, artykuły, materiały konferencyjne), wypożyczeń, zamówień, użytkowników.
- Umożliwia: wyszukiwania w obszarze zasobów, archiwizację, uaktualnianie danych.
- Współpracuje z innymi aplikacjami stosowanymi w instytucji (Word, Excel i in.).
- Może być zainstalowany w komputerowych sieciach lokalnych.

Funkcjonalność i elastyczność rozwiązań umożliwia wykorzystanie go w dużych bibliotekach, jak również przy ewidencjonowaniu mniejszych księgozbiorów.

Posiadamy wieloletnie doświadczenie we współpracy z bibliotekami instytucji należących do różnych sektorów gospodarki.

Co – liber stosowany jest w bibliotekach:

Sektora bankowo-finansowego:

- Narodowy Bank Polski
- Polski Bank Rozwoju (Centrala w Warszawie)
- Bank Śląski S.A. (Centrala w Katowicach)
- Komisja Papierów Wartościowych- Giełda

Sektora prawniczego:

- Trybunał Konstytucyjny
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych - PISM
- Firmy prawnicze- Baker & McKenzie; Weil, Gotshal & Manges

Zarządza pracą biblioteki:

- Instytutu Łączności
- Centralnego Ośrodka Informacji Budownictwa
- i wielu innych

Przeprowadzamy prezentacje systemu Co – liber w siedzibie własnej lub u klienta.

KONTAKT:

Systemy Informatyczne Sp. z o.o.

ul. Bema 65

01-244 Warszawa

tel/fax: (0-22) 632-53-48, tel: 632-79-63

exell

Folia samoprzylepna do oprawy książek

Wymiary rolki (m x cm)	Cena rolki
25 x 24	66,43
25 x 26	69,47
25 x 28	74,03
25 x 30	77,89
25 x 35	91,98
25 x 40	104,27
25 x 45	115,19

Ceny brutto w PLN, nie zawierają kosztu przesyłki.
Inne wymiary oferujemy na zamówienie.

Meble dla bibliotek

DANTEK

Systemy informacyjne

60-324 Poznań, ul. Marcelesińska 96
tel. (0-61) 861-87-67
fax (0-61) 861-88-31
E-mail: [yantek@yantek.com.pl](mailto:dantek@yantek.com.pl)

Otaczający nas świat jest pełen zmian.
Świat czasopism nie jest wyjątkiem.

Do Państwa codziennych zadań
należy sprostanie nowym wymaganiom.
Dlatego zasługujecie na partnera,
który jest gotowy stawić czoła
zmieniającym się potrzebom.

Jeżeli do Państwa oczekiwań należy

rzetelna opieka
nad prenumeratą,
skonsolidowana dostawa
czasopism, dostęp do czasopism
elektronicznych czy też opracowanie
i transfer danych poprzez Internet –

to Swets proponuje optymalną usługę.

SWETS
SUBSCRIPTION SERVICE
Rozmawiajmy!

Swets & Zeitlinger GmbH, Schaubstr. 16, 60596 Frankfurt/Main, Deutschland

Tel.: ++49-69-63 39 88-0, Fax: ++49-69-63 14 21-6/7

Swets Home Page (<http://www.swets.nl>) oder e-mail: info@swets.nl

3 Odmiany komputerowego systemu LIBRA dla bibliotek:

- ▶ 1. PUBLICZNYCH
- ▶ 2. PEDAGOGICZNYCH
- ▶ 3. FIRM

System pracuje z typowym sprzętem komputerowym klasy IBM PC

Posiada wszystkie moduły niezbędne w bibliotece:
opracowanie, akcesję czasopism, wyszukiwanie, udostępnianie, statystyki, wydruki, skontrum, zabezpieczenia bazy danych, wymianę informacji, obsługę kodów kreskowych i inne.

Bezpłatnie udostępniamy zainteresowanym bibliotekom pełną wersję systemu LIBRA na dwutygodniowy okres próbny.

MOL[®]

SYSTEMY INFORMATYCZNE

81-359 Gdynia
ul. Zygmunta Augusta 3-5-7
tel. (058) 661 15 83, 620 39 53
fax (058) 620 39 53

e-mail: mol@mol.com.pl

SŁOWNIK ŁACIŃSKO-POLSKI

pod redakcją Mariana Plezi tom I-V

Wydawnictwo Naukowe PWN

ma zaszczyt poinformować o wznowieniu 5-tomowego *Słownika łacińsko-polskiego* pod redakcją prof. Mariana Plezi. Niniejsza publikacja będzie reprintem słownika wydanego przez nasze wydawnictwo w latach 1957-1979. Jest to jedyny jak dotąd tak obszerny i wyczerpujący słownik łaciński, opracowany przez najlepszych polskich filologów klasycznych, zawiera terminologię ze wszystkich dziedzin wiedzy.

Pierwszy tom słownika ukaze się w maju 1998 r., następne będą ukazywały się co dwa miesiące.

Wszystkie tomy zostaną wydane w formacie B-5, w eleganckiej, stylowej, twardej oprawie.

Przewidywana cena każdego z tomów - ok. 100 zł

Słownik będzie dostępny wyłącznie w subskrypcji,
talony subskrypcyjne będą rozprowadzane przy zakupie I tomu.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN, 00-251 Warszawa ul. Miodowa 10

Bezpłatna infolinia 0 800 20 145